

2026

ESG boom *voor inkoop*

Duurzaam inkopen
binnen de kaders van
Europese wetten en richtlijnen.

nevi

Inhoudsopgave

ESG boom voor inkoop

Het duurzaamheidslandschap en de Europese Unie	4
Over de samenhang tussen CSRD, CSDDD, ESRS en OESO	6
De ESG-thema's en de Sustainable Development Goals	9
Waardecreaties met maatschappelijk verantwoord inkopen	10
Tien keer waardecreatie met MVI	11
Reflectie: jouw ESG-focus bepalen	12
De ESG-boom voor inkoop	13
ESG-blad E1, Klimaatverandering	14
ESG-blad E2, Verontreiniging	16
ESG-blad E3, Water en mariene hulpbronnen	19
ESG-blad E4, Biodiversiteit en ecosystemen	20
ESG-blad E5, Materiaalgebruik en circulaire economie	22
ESG-blad S1, Eigen personeel	29
ESG-blad S2, Werknemers in de waardeketen	30
ESG-blad S3, Getroffen gemeenschappen	33
ESG-blad S4, Consumenten en eindgebruikers	34
ESG-blad G1, Zakelijk gedrag	37
Bijlage 1: ESPR Werkplan 2025-2030	38
Bijlage 2: afkortingenlijst op alfabetische volgorde	40

Nevi is dé beroepsvereniging van en voor inkoopprofessionals. We behartigen de belangen van de beroepsgroep en geven stem aan de impact die we samen hebben op de maatschappij en op de organisatie. Inkoop ligt aan de basis van de waarde die organisaties creëren voor zichzelf en de maatschappij. Duurzaam inkopen zet de markt in beweging. Dat is de impact van inkoop! Nevi versnelt die impact door professionals voortdurend te inspireren, equiperen en representeren.

Deze handreiking is in co-creatie tot stand gekomen en zal regelmatig een update krijgen. De ESG-boom voor inkoop is ook in het Engels verkrijgbaar. Mocht je opmerkingen of vragen hebben naar aanleiding van dit document, neem dan contact op met Marlijn Caspers: m.caspers@nevi.nl.

Het duurzaamheidslandschap en de Europese Unie

Binnen de Europese Unie is een brede transitie gaande naar een duurzame economie en samenleving. De Europese Green Deal speelt hierin een centrale rol.

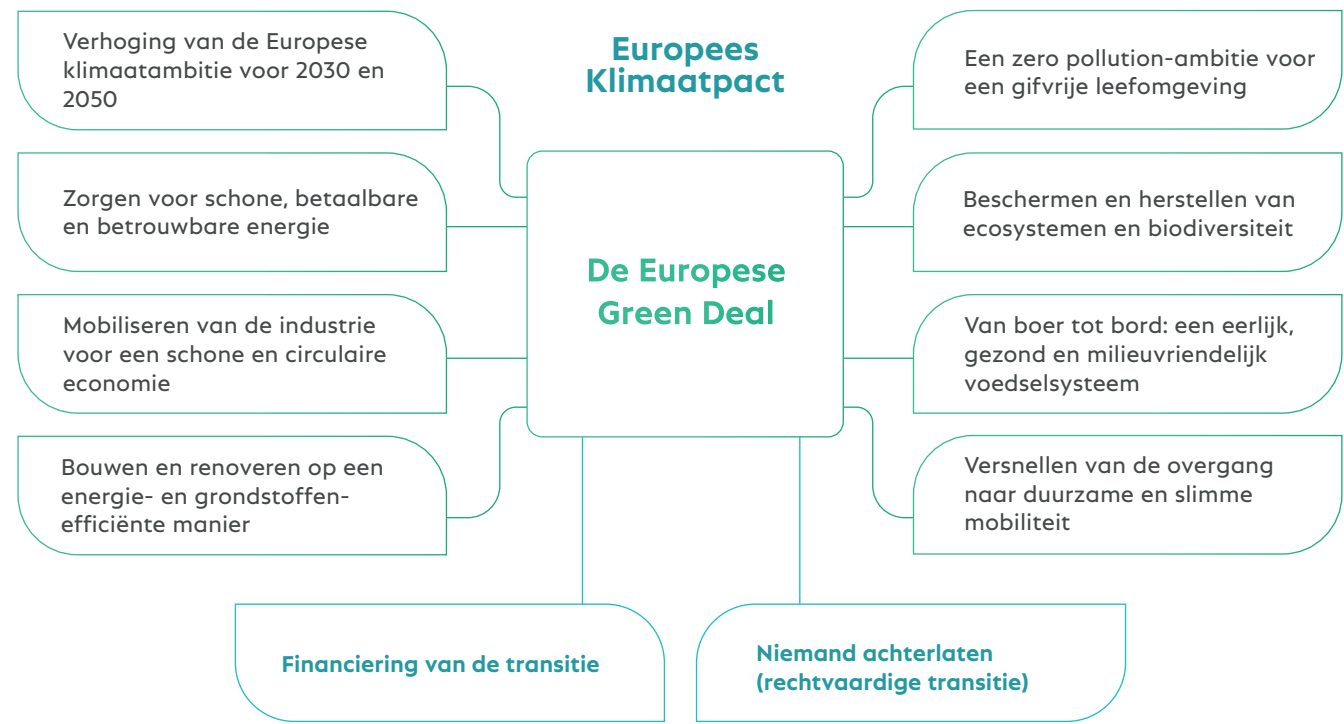
Om duidelijkheid te bieden in het snelgroeiende landschap van nieuwe duurzaamheidswet- en regelgeving die voortkomt uit deze Green Deal, heeft Nevi voor haar leden de *ESG-boom voor inkoop* ontwikkeld.

De Europese Green Deal

De Europese Commissie introduceerde de Green Deal in 2019. Dit initiatief zet in op investeringen in innovatie, schone technologie en groene infrastructuur, en draagt tegelijkertijd bij aan een rechtvaardige transitie voor de gemeenschappen die de meeste gevolgen ondervinden van deze veranderingen. Dankzij de Europese Green Deal ademen Europeanen schonere lucht, beschikken zij over energie-efficiëntere producten en woningen en maken zij in toenemende mate gebruik van hernieuwbare energiebronnen.

Het doel van de Green Deal is om de emissies in 2030 met ten minste 55% te hebben verminderd. Het wetgevingspakket *Fit for 55* moet ervoor zorgen dat alle sectoren van de EU-economie deze doelstelling kunnen realiseren. Daarnaast wordt met de Europese klimaatwet vastgelegd dat de Europese Unie in 2050 klimaatneutraal moet zijn. De Green Deal vormt daarmee de motor achter een schone transitie die mens en milieu beschermt en tegelijkertijd economisch en sociaal duurzaam is.

In onderstaande afbeelding vind je een overkoepelend overzicht van de doelstellingen van de Green Deal.

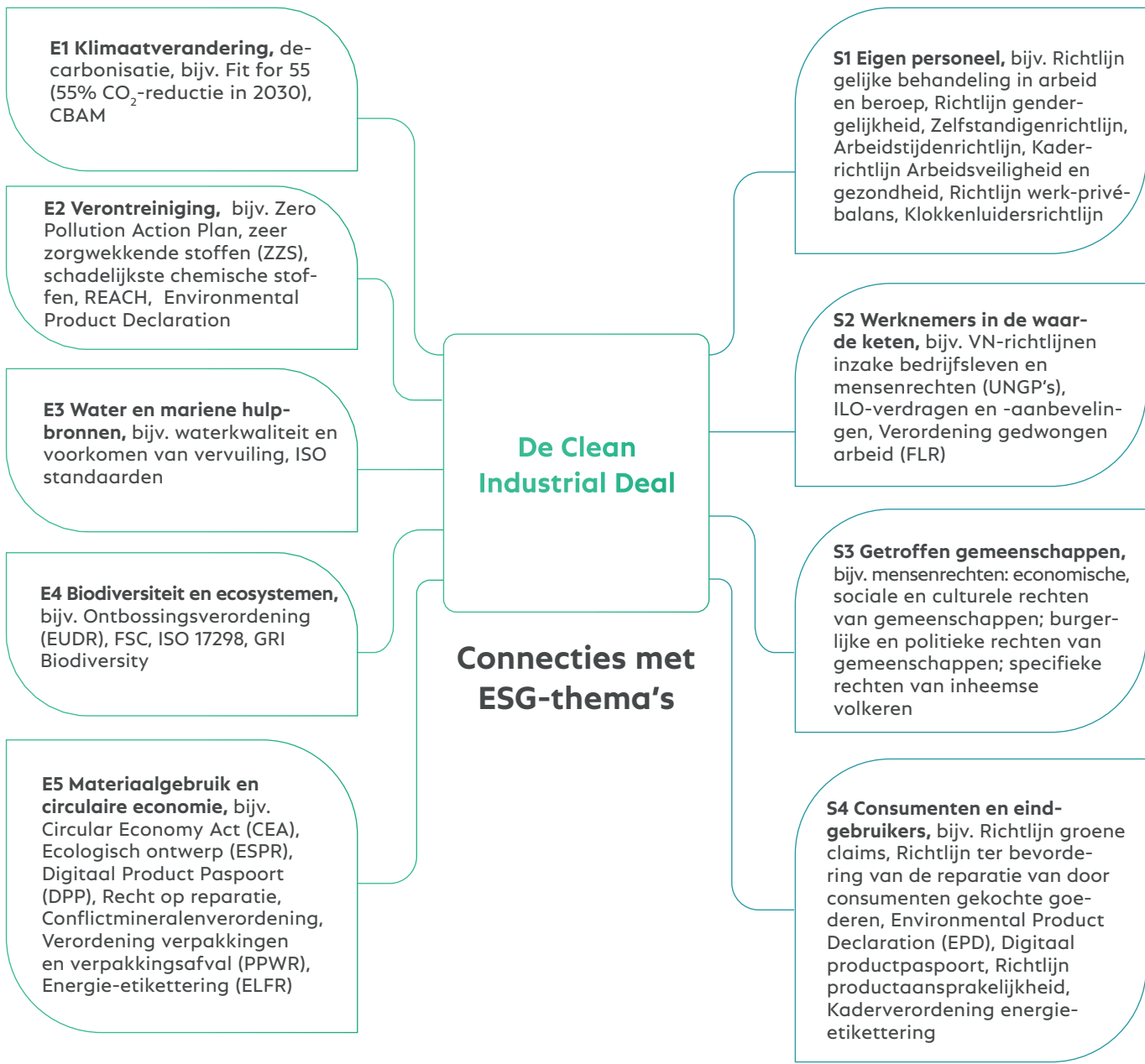
Afbeelding 1: Europees Klimaatpact

In de hierop volgende introductie wordt inzicht gegeven in de belangrijkste nieuwe wet- en regelgeving voor bedrijven om bij te dragen aan de realisatie van de Green Deal. Omdat zowel private als publieke inkoop hierin een belangrijke rol speelt, wordt per thema toegelicht hoe je kunt handelen in de geest van deze wet- en regelgeving en zo zowel de eigen organisatie als partijen in de toeleveringsketen kunt ondersteunen.

De Clean Industrial Deal

Naast de Green Deal is binnen de Europese Unie ook de Clean Industrial Deal vastgesteld. Circulariteit speelt hierin een belangrijke rol. In dat kader wordt in 2026 de Circular Economy Act (CEA) opgesteld; zie voor meer informatie thema E5.

In afbeelding 2 wordt weergegeven hoe de Clean Industrial Deal samenhangt met de ESG-thema's.

Afbeelding 2: Clean Industrial Deal – connecties met ESG-thema's

Over de samenhang tussen CSRD, CSDDD, ESRS en OESO

Per 1 januari 2024 is de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) van kracht geworden. Op 3 april 2025 heeft de Europese Commissie echter ingestemd met het ‘Stop-the-Clock’-voorstel, waarmee de rapportageverplichtingen voor veel bedrijven met twee jaar zijn uitgesteld. Op 16 december 2025 heeft het Europees Parlement ingestemd met een vereenvoudiging van de CSRD en de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD): het zogenoemde ‘Omnibus-akkoord’. De due diligence-wetgeving CSDDD is nu pas vanaf 26 juli 2029 van toepassing op alle bedrijven die onder de CSRD vallen.

CSRD is de verplichte duurzaamheidsrapportage waarbij bedrijven hun prestaties extern moeten laten verifiëren (‘assurance’). CSDDD is de antiwegkijkwet die verplicht dat organisaties laten zien wat ze met ‘misstanden’ doen in de ketens die met de CSRD transparant zijn gemaakt. Deze Europese wetten maken onderdeel uit van de Green Deal. Door deze wetten moeten de komende jaren tienduizenden Europese bedrijven gaan rapporteren over hun impact op mens, milieu en klimaat.

Aangezien gegevens uit de supply chain zeer belangrijk zijn voor deze rapportage, is de invoering van de CSRD een hefboom om de duurzame impact van inkoop zichtbaar te maken. De CSRD is dus een kans om inkoop binnen jouw organisatie hoger op de agenda te zetten.

De CSRD en de CSDDD waren voor Nevi de aanleiding om de ESG-boom voor inkoop te ontwikkelen. We hebben hierbij gekozen voor de indeling ESG: environment, social en governance. Die ordening komt namelijk ook in de CSRD terug. We hebben voor de belangrijkste thema’s op een rijtje gezet hoe inkoop op dit thema waarde kan toevoegen en welke wetten, richtlijnen en standaarden er aan het thema zijn verbonden. We geven ook tips voor houvast.

Reikwijdte CSRD

Alleen EU-bedrijven met gemiddeld meer dan 1.000 werknemers en een jaaromzet van meer dan 450 miljoen euro hoeven nog te rapporteren over sociale en milieukwesties. De regels gelden ook voor niet-EU-bedrijven met een netto-omzet in de EU van meer dan 450 miljoen euro en voor hun dochterondernemingen en filialen met een omzet van meer dan 200 miljoen euro in de EU.

De rapportageverplichtingen worden aanzienlijk vereenvoudigd en sectorspecifieke rapportage wordt vrijwillig. Het Europees Parlement en de Raad hebben ervoor gezorgd dat bedrijven die verplicht zijn tot duurzaamheidsrapportage deze verantwoordelijkheid niet kunnen afschuiven op hun kleinere zakenpartners. Bedrijven met minder dan 1.000 werknemers hoeven hun grotere zakenpartners geen informatie te verstrekken die verder gaat dan wat is opgenomen in de vrijwillige rapportagestandaarden.

Om de naleving te vergemakkelijken, zal de Europese Commissie een digitaal portaal opzetten met toegang tot sjablonen en richtlijnen voor Europese en nationale rapportageverplichtingen.

De wet geldt alleen voor BV’s en NV’s, en niet voor stichtingen, verenigingen en overheidsinstellingen. De European Sustainability Reporting Standards (ESRS; zie kader) bieden eisen en richtlijnen voor het rapporteren.

ESRS en dubbele materialiteit
De standaard ESRS 1 beschrijft de architectuur van ESRS-standaarden, licht redactionele normen en basisconcepten toe en geeft algemene vereisten voor het opstellen en presenteren van duurzaamheidsinformatie.

Dubbele materialiteit is een belangrijk principe in ESRS 1. Dit betekent dat bedrijven de ESG-thema’s vanuit twee perspectieven moeten bekijken:

- *Impactmaterialiteit.* Dit betreft het in kaart brengen en aanpakken van de negatieve impact die de activiteiten van het bedrijf, waaronder inkoop in de toeleveringsketen, hebben op de samenleving en het milieu, per ESG-thema.
- *Financiële materialiteit.* Dit betreft de manier waarop het aanpakken van negatieve duurzaamheidsimpact, zoals het terugdringen van vervuiling of het verbeteren van werkomstandigheden bij leveranciers, de financiële prestaties en risico’s van een bedrijf beïnvloedt.

De standaard ESRS 2 bepaalt rapportage-eisen voor de informatie die de onderneming voor alle materiële duurzaamheidsthema’s op een algemeen niveau moet verschaffen over deze rapportagegebieden: governance, strategie, impact-, risico- en kansenbeheer, en maatstaven en doelen.

De thematische ESRS behandelen tien duurzaamheidsthema’s en bevatten subthema’s (en waar nodig ook subsubthema’s). Deze tien thema’s vormen de tien bladen aan de ESG-boom voor inkoop.

Vrijwillige CSRD-standaard (VSME): versie voor het MKB

Op 17 december 2024 is er een vrijwillige standaard gepubliceerd voor duurzaamheidsrapportage door niet-beursgenoteerde MKB-bedrijven: de VSME (Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs).

In 2025 is de VSME aangevuld met digitale tools en ondersteunend materiaal om de acceptatie door het MKB en de markt te stimuleren. Het betreft MKB-bedrijven van gemiddeld 10 medewerkers (micro), 50 medewerkers (small) tot maximaal 250 medewerkers (medium). Ook zijn er maximale richtbedragen voor balanstotaal en netto-omzet. De standaard omvat dezelfde tien ESG-thema’s, maar gaat minder diep in detail. De VSME bevat een basismodule met basis-metrics voor de tien ESG-thema’s en een uitgebreide module met aanvullende metrics, die relevant kunnen zijn voor banken, investeerders en corporate klanten.

Hoe wordt de CSRD omgezet in Nederlandse wetgeving?

Lidstaten hebben nu tot 26 juli 2027 de tijd om de aangepaste regels om te zetten in nationale wetgeving. Het ministerie van Financiën en het ministerie van Justitie en Veiligheid zijn verantwoordelijk voor de implementatie van de CSRD in het Nederlands recht.

Kunnen de eisen per land verschillen?

De Nederlandse wetgever kan niets veranderen aan de inhoud van de CSRD en de ESRS. Wel kan de Nederlandse wetgever in een nationale wet extra eisen stellen, bijvoorbeeld de reikwijdte verbreden. De verwachting is dat de Nederlandse wetgever dat niet zal doen en ‘alleen’ de CSRD-regels letterlijk zal invoeren in Nederlandse wetgeving.

Omdat elk land aanvullende eisen kan stellen, is het voor inkoop van belang om te checken of er zulke aanvullende eisen gelden. Zo heeft Duitsland de wet Lieferkettengesetz, Frankrijk de Loi de Vigilance, en Noorwegen de Transparency Act. De ESG-boom voor inkoop gaat hier niet op in en beperkt zich tot de Nederlandse wetgeving.

TIP! Het IMVO-steunpunt helpt organisaties met vragen over internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen en due diligence. Daar kun je terecht als je inkoop in het buitenland en vragen hebt over buitenlandse wet- en regelgeving. In 2025 heeft het ministerie van Economische Zaken de ESRS Navigator gelanceerd, waarin per standaard op een dieper detailniveau wordt uitgelegd wat je wanneer moet rapporteren. Zie: Tool: [ESRS Navigator](#) | [RVO.nl](#).

Wat te doen als leveranciers de benodigde duurzaamheidsinformatie niet kunnen aanleveren?

Het verkrijgen van duurzaamheidsinformatie uit de keten is waarschijnlijk lastiger dan het verkrijgen van informatie uit de eigen onderneming. De CSRD houdt hier rekening mee. Ondernemingen kunnen gebruik maken van schat-

tingen als ze na redelijke inspanningen geen primaire waardeketeninformatie hebben verkregen. Denk hierbij aan sectorgegevens en andere informatie uit indirecte bronnen. De onderneming kan toelichten welke schattingen er voor de waardeketen zijn gebruikt en wat de mate van nauwkeurigheid is.

Wanneer informatie uit de waardeketen niet beschikbaar is in de eerste drie jaar na inwerkingtreding, dan voldoet de onderneming ook aan de CSRD wanneer de onderneming uitlegt waarom de informatie er (nog) niet is en wat de onderneming eraan doet om deze informatie beschikbaar te krijgen (art. 19a lid 3 van de CSRD).

Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD)

De due diligence-richtlijn is nu vanaf 26 juli 2029 van toepassing op alle bedrijven die onder de richtlijn vallen. Volgens de op 16 december 2025 herziene regels is dit alleen nog vereist voor grote EU-bedrijven met meer dan 5.000 werknemers en een jaaromzet van meer dan 1,5 miljard euro, en voor niet-EU-bedrijven met een omzet boven dezelfde drempel in de EU. Zij moeten risicoanalyses uitvoeren om de duurzaamheidsrisico’s in hun keten te identificeren en mogen alleen informatie opvragen bij zakenpartners met minder dan 5.000 werknemers als deze informatie voor een diepgaande beoordeling niet op een andere manier kan worden verkregen.

Transitieplannen die garanderen dat het bedrijfsmodel van een onderneming compatibel is met de overgang naar een duurzame economie, zijn niet langer vereist. Bedrijven zijn op nationaal niveau aansprakelijk voor het niet correct toepassen van de regels en kunnen boetes krijgen tot 3% van de wereldwijde netto-omzet van de onderneming.

De ESG-thema’s zijn geworteld in de CSDDD en voor inkoop zijn de consequenties dat actuele en potentiële negatieve effecten op de sociale en milieuthema’s in de toeleveringsketen in kaart moeten worden gebracht. Inkoop dient tier-1 leveranciers te vragen naar (mogelijke) negatieve effecten bij henzelf en in de toeleveringsketen.

Hier ligt een belangrijke taak voor de leveranciers. Indien zich daadwerkelijk negatieve effecten (kunnen) voordoen, zal inkoop leveranciers verzoeken om actie te ondernemen om de effecten te voorkomen, te verminderen en/of te elimineren. Afhankelijk van de significantie van de impact kan inkoop besluiten om afscheid te nemen van een leverancier als er geen verbeteringen optreden. Het behouden van de dialoog en wellicht gezamenlijk optrekken, verdient echter de voorkeur.

TIP! Ontdek hoe je met due diligence (gepaste zorgvuldigheid) risico’s in de keten herkent en aanpakt. Volg de gratis e-learning op de Nevi-website en leer hoe je stap voor stap volgens de internationale OESO-richtlijnen werkt aan maatschappelijk verantwoord inkopen. Je krijgt praktische handvatten, voorbeelden en tips die je direct kunt toepassen in je eigen organisatie.

De OESO-richtlijnen als fundament voor CSDDD

In de CSRD en ESRS wordt op verschillende plekken expliciet verwezen naar de OESO-richtlijnen. Zo staat er dat de materialiteitsanalyse van een negatieve impact onderbouwd moet worden door een due diligence-proces, zoals vastgelegd in de OESO Due Diligence Handreiking.

- De OESO-richtlijnen omvatten twee normenkaders:
- De OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen (zie kader).
 - De OESO Due Diligence Handreiking (zie kader).

Met name het toepassen van de OESO Due Diligence Handreiking is een waardevol instrument voor inkoop.

Voor CSDDD-verplichte ondernemingen wordt externe assurance vereist, waarbij niet alleen wordt gekeken naar het volgen van het proces, maar ook naar de resultaten. Daarbij bestaat de mogelijkheid dat bij onvoldoende functioneren sancties worden opgelegd. Organisaties die niet CSDDD-verplicht zijn, dienen de OESO Due Diligence-richtlijnen eveneens toe te passen. Externe assurance zal in dat geval alleen kijken naar het volgen van het proces en niet naar de resultaten. In die situaties is dus geen sprake van sancties, al kunnen benadeelde stakeholders wel klachten indienen bij het Nationaal Contactpunt.

OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen

Engelse titel: OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct. Deze richtlijnen vormen een internationaal normenkader voor maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dit normenkader wordt geratificeerd door overheden (‘staten’) en wordt zodoende van toepassing op ondernemingen. De richtlijnen bieden handvatten voor ondernemingen om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie.

In 2023 stemden de OESO-lidstaten in met een geactualiseerde versie. Hierin wordt herbevestigd dat bedrijven due diligence dienen toe te passen over de gehele waardeketen.

Daarnaast verwijzen de OESO-richtlijnen nu ook naar dierenwelzijnsstandaarden en wordt de verantwoordelijkheid van ondernemingen om klimaatschade te voorkomen duidelijk benoemd. Ook de risico’s op schade aan biodiversiteit, ontbossing en vervuiling zijn nu expliciet in de richtlijnen opgenomen, evenals het belang van een rechtvaardige energietransitie.

Speciale aandacht gaat uit naar de rechten van inheemse volkeren, inclusief het recht op vrije voorafgaande en geïnformeerde toestemming (free, prior and informed consent; FPIC), en naar gemarginaliseerde groepen, intersectionaliteit en mensenrechtenverdedigers.

De herziene OESO-richtlijnen spreken van ‘werkenden’ in de waardeketens van ondernemingen en beperken zich daarmee dus niet alleen tot medewerkers van ondernemingen. Ze onderstrepen ook het belang van vakbondsvrijheid en collectieve onderhandelingen.

OESO Due Diligence Handreiking

De OESO Due Diligence Handreiking werd in 2018 gepubliceerd. De handreiking bevat een verdere uitwerking van het OESO-normenkader voor multinationale ondernemingen. De handreiking biedt ondernemingen concrete handvatten voor de uitvoering van due diligence.

Een ander belangrijk element is dat multistakeholder-initiatieven ondernemingen weliswaar kunnen ondersteunen bij het uitvoeren van due diligence, maar dit proces niet kunnen vervangen.

- De kernactiviteiten van due diligence, oftewel gepaste zorgvuldigheid, zijn:
- Due diligence integreren in governance (inclusief inkoop), strategie en businessmodel.
 - Getroffen stakeholders betrekken bij alle belangrijke stappen van de due diligence.
 - Negatieve actuele en potentiële impacts in kaart brengen en beoordelen.
 - Maatregelen nemen om die negatieve impacts aan te pakken (voorkomen, verminderen en elimineren).
 - De effectiviteit van deze inspanningen monitoren en daarover communiceren.

De ESG-thema’s en de Sustainable Development Goals

Door te werken aan ESG-thema’s kan inkoop ook bijdragen aan de Sustainable Development Goals (SDG’s). Veel organisaties hebben in hun duurzaamheidsbeleid een of meer SDG’s benoemd waaraan zij willen bijdragen. In afbeelding 3 zie je welk ESG-thema correspondeert met welke SDG-doelstelling en welke aanverwante wet- en regelgeving daarbij hoort. Daarmee wordt ook duidelijk hoe je vanuit inkoop kunt bijdragen en waarde kunt toevoegen aan de organisatiedoelstellingen.

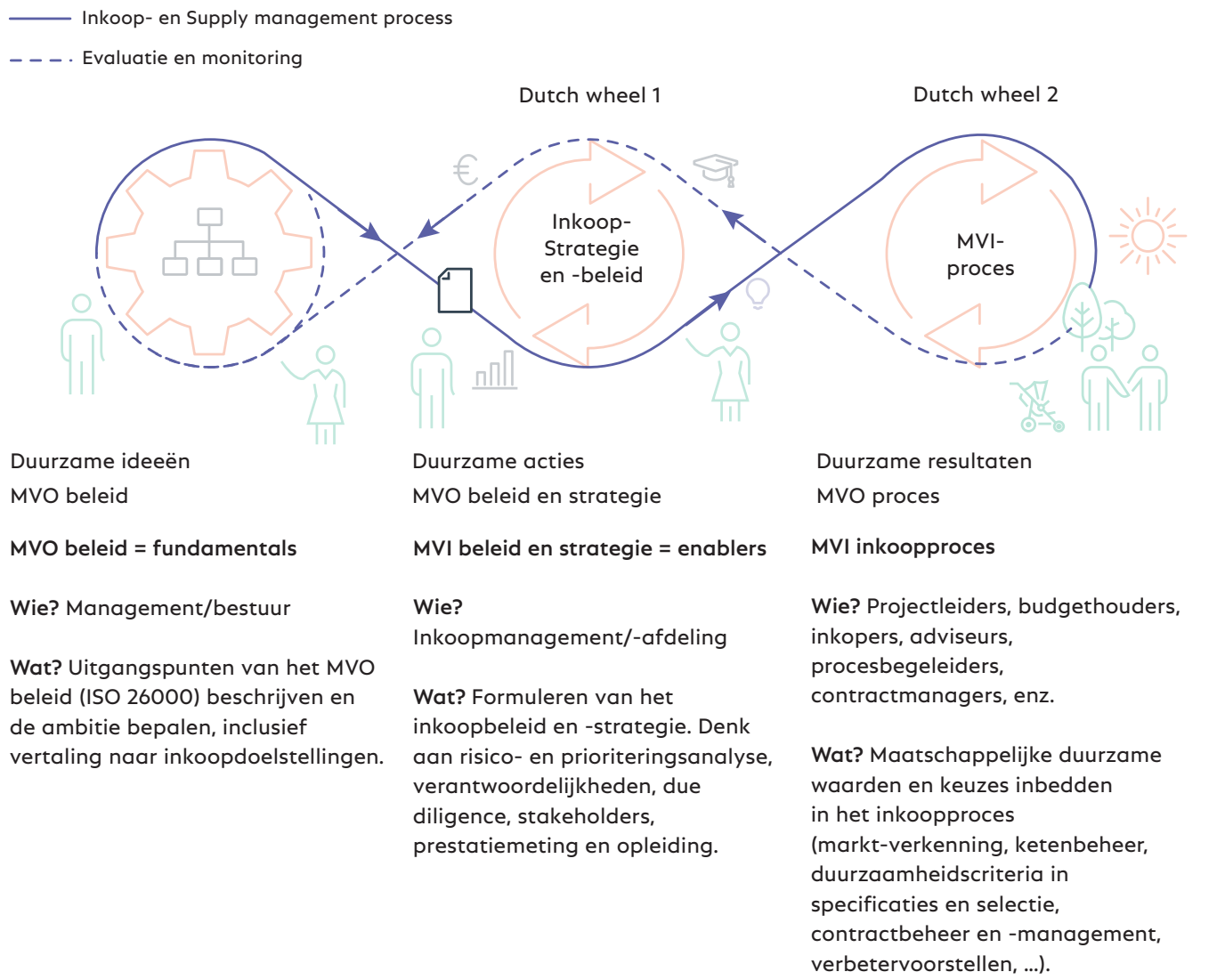
ESG-thema’s	Sustainable Development Goals															
E1 Klimaatverandering	7 Duurzame energie	13 Klimaat	14 Levens het water	15 Levens het land												
E2 Verontreiniging	6 Schone water en sanitatie	12 Duurzame consumptie en productie	14 Levens het water	15 Levens het land												
E3 Water en mariene hulpbronnen	6 Schone water en sanitatie	14 Levens het water	15 Levens het land													
E4 Biodiversiteit en ecosystemen	2 Duurzaam verbruik en productie	13 Klimaat	14 Levens het water	15 Levens het land												
E5 Materiaalgebruik en circulaire economie	3 Duurzame consumptie en productie	6 Schone water en sanitatie	7 Duurzame energie	8 Duurzame economische groei	9 Duurzame industrie, innovatie en infrastructuur	11 Duurzame gemeenschappen	12 Duurzame consumptie en productie	14 Levens het water	15 Levens het land							
S1 Eigen personeel	1 Duurzame gemeenschappen	3 Duurzame consumptie en productie	4 Duurzame energie	5 Duurzame economische groei	8 Duurzame economische groei	10 Duurzame gemeenschappen										
S2 Werknemers in de waardeketen	1 Duurzame gemeenschappen	2 Duurzame verbruik en productie	3 Duurzame consumptie en productie	4 Duurzame energie	5 Duurzame economische groei	8 Duurzame economische groei	10 Duurzame gemeenschappen									
S3 Getroffen gemeenschappen	2 Duurzame verbruik en productie	3 Duurzame consumptie en productie	4 Duurzame energie	6 Schone water en sanitatie	10 Duurzame gemeenschappen											
S4 Consumenten en eindgebruikers	3 Duurzame consumptie en productie	6 Schone water en sanitatie	7 Duurzame energie	10 Duurzame gemeenschappen	12 Duurzame consumptie en productie											
G1 Zakelijk gedrag	16 Duurzame gemeenschappen	17 Duurzame economische groei														

Afbeelding 3: samenhang tussen de ESG-thema’s en de SDG’s

Waardecreaties met maatschappelijk verantwoord inkopen

De internationale norm ISO 20400 Maatschappelijk Verantwoord Inkopen biedt private en publieke organisaties praktische handvatten bij het inrichten en borgen van een maatschappelijk verantwoord inkoopproces. De norm geeft inzicht, structuur en houvast, zowel beleidsmatig (MVI-beleid), als strategisch (duurzaamheid in de sourcingstrategie), als tactisch en operationeel (MVI in eisen en gunningscriteria, leveranciersselectie en contractmanagement).

De ISO 20400-norm helpt inkoop en de onderneming om daadwerkelijk de stappen te zetten die nodig zijn om toekomstbestendig te blijven inkopen en ondernemen. ISO 20400 omschrijft de wisselwerking tussen duurzame ideeën, duurzame acties (Dutch Wheel 1) en duurzame resultaten (Dutch Wheel 2). De ISO 20400-norm is gebaseerd op de internationale MVO-norm ISO 26000. Afbeelding 4 geeft het model van de Dutch Wheels weer.

Afbeelding 4: Dutch Wheels

Tien keer waardecreatie met MVI

Inkoop kan waarde toevoegen aan de organisatie en aan de maatschappij door op de ESG-doelen te sturen. Hieronder vind je tien redenen waarom maatschappelijk verantwoord inkopen een positieve impact heeft op jouw interne of externe stakeholders.

Concurrentievoordeel

In concurrerende markten kan het vermogen om goederen of diensten aan te bieden waarbij aandacht wordt gegeven aan een duurzame waardepropositie die wordt ondersteund door de (toeleverings)ketens, een onderscheidende factor zijn. Dit kan ook een voordeel zijn voor de leverancier en de inkopende onderneming.

Aantrekkelijke werkgever

Bijdragen aan een duurzame economie en wereld kan een positief effect hebben op de motivatie van medewerkers en maakt de onderneming aantrekkelijk om voor te werken.

Imagoverbetering

Een duurzaam imago draagt bij aan het succes van een bedrijf of merk. Volgens metingen van Maatschappelijk Imago Monitor (MIM) vindt de Nederlandse burger dat de verantwoordelijkheid voor MVO voor een groot deel bij bedrijven ligt. Uit het onderzoek 'Dossier Duurzaam 2019' van b-open, blijkt dat 76% van de consumenten bedrijven sympathieker vinden als zij een hoger maatschappelijk doel nastreven.

Grotere zekerheid van (toeleverings)ketens

Een keten kan stabielere worden door verstoringen tegen te gaan. Denk hierbij aan het terughalen van producten, aan boetes en aan het voorkomen van falen van leveranciers. Implementeer ook processen voor continue verbetering en vermijd de uitputting van hulpbronnen.

Verwachtingen van stakeholders

Stakeholders hebben steeds hogere verwachtingen van de mate waarin ondernemingen rekening houden met milieu- en maatschappelijke factoren. Het is belangrijk om adequaat op die verwachtingen te reageren. Zo behoudt een onderneming haar 'licence to operate', oftewel de maatschappelijke instemming om haar activiteiten uit te voeren.

Innovatie

Je kunt ESG gebruiken om innovatie vanuit de (toeleverings)ketens te stimuleren, om daarmee de gemeenschappelijke waarde te verhogen en nieuwe markten en producten te genereren.

Financiële voordelen

Je kunt financiële voordelen behalen door bijvoorbeeld te besparen op kosten voor energie en verpakkingen. De CO₂-prestatieladder (niveau 5) kan 10% gunningsvoordeel opleveren bij aanbestedingen. Ook kunnen ondernemingen gebruikmaken van aantrekkelijke regelingen, zoals de SDE+ subsidie voor duurzame investeringen en de Energie-investeringsaftrek, waarmee fiscaal voordeel wordt behaald.

Betrokkenheid van leveranciers

Samenwerken aan verbeteren van duurzaamheid kan leiden tot betere relaties met leveranciers, hetgeen ertoe leidt dat leveranciers beter bijdragen aan de doelstellingen van de inkopende onderneming.

Klantenwaardering

Als je voldoet aan de duurzaamheidsverwachtingen van klanten en consumenten, dan zal de klantenwaardering toenemen. Sociale, milieu- en economische aspecten spelen hierbij een steeds grotere rol. Het percentage consumenten dat let op duurzaamheid bij het kopen van producten is in 2019 naar 53% gestegen, ten opzichte van 46% in 2018. 38% geeft zelfs aan bereid te zijn om meer te betalen voor duurzame producten.

Vertrouwen van investeerders

ESG kan de scores bij kredietbeoordelaars en investeerders verbeteren en leiden tot betere financiële voorwaarden.

Reflectie: jouw ESG-focus bepalen

Hiernaast zie je de afbeelding van de ESG-boom. Elk boomblaadje vertegenwoordigt een ESG-thema. Door op een blaadje te klikken, ga je direct naar de informatie over dat onderwerp.

Niet alle ESG-thema's zijn voor elke organisatie even relevant. Om gericht te starten met de onderwerpen die voor jouw organisatie het meest van belang zijn, kun je jezelf de volgende vragen stellen:

Vraag 1

Welke ESG-thema's (blaadjes aan de boom) kan jouw organisatie beïnvloeden?

[illegible]

Vraag 2

Welke thema's kun je specifiek via inkoop of veranderingen in de supply chain beïnvloeden?

[illegible]

Vraag 3

Welke drijfveren (de wortels van de boom) sluiten het beste aan bij de visie en doelen van jouw organisatie?

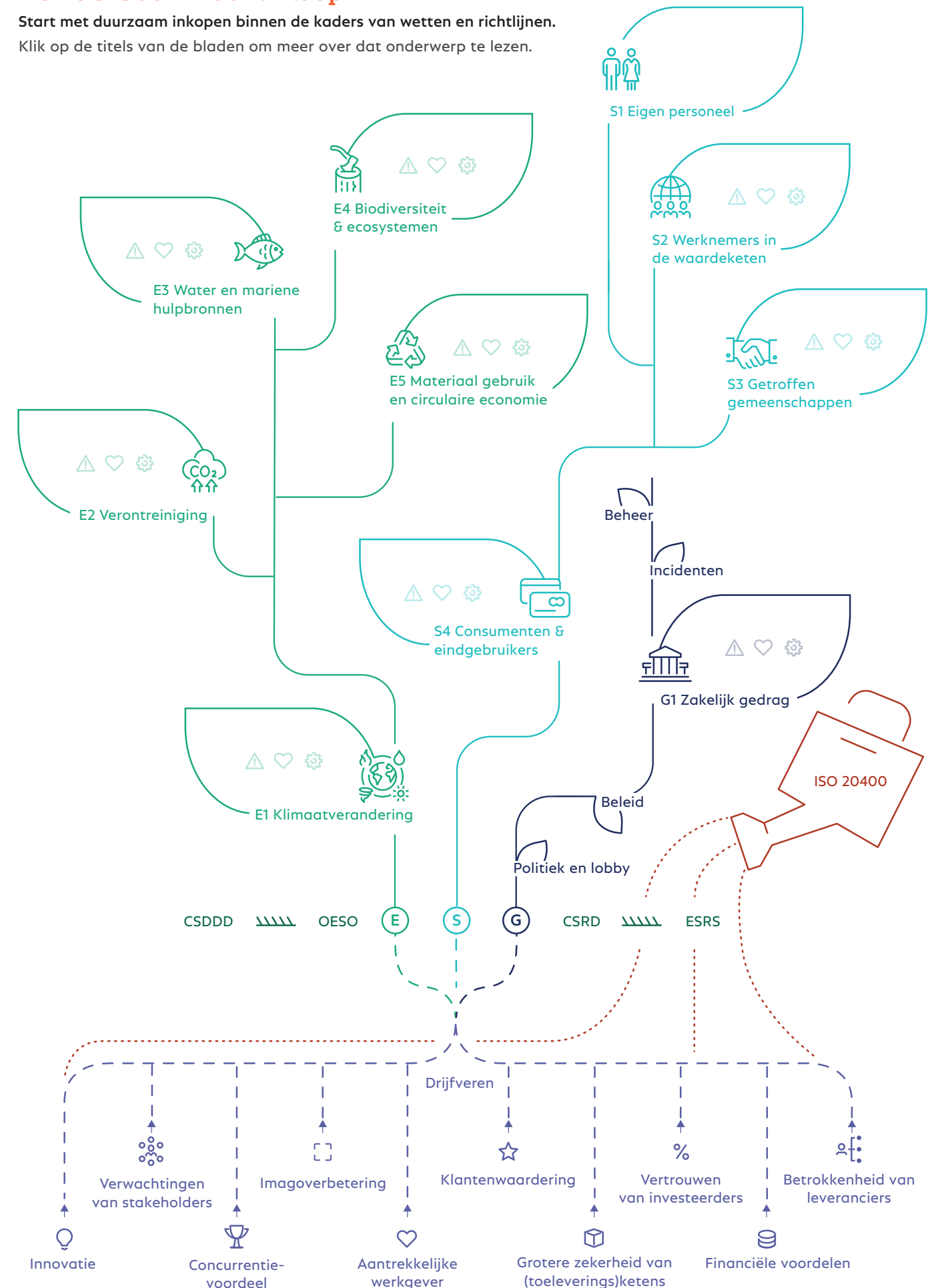
[illegible]

Door eerst je focus te bepalen, kun je gericht aan de slag met de onderwerpen die voor jouw organisatie het meest waardevol zijn. Klik op de relevante blaadjes om direct meer te lezen en de volgende stap te zetten.

De ESG-boom voor inkoop

Start met duurzaam inkopen binnen de kaders van wetten en richtlijnen.

Klik op de titels van de bladen om meer over dat onderwerp te lezen.

ESG-blad E1, Klimaatverandering

Inleiding

Het thema 'Klimaatverandering' heeft tot doel om de wereldwijde temperatuurstijging tot 1,5 graden Celsius te beperken, bijvoorbeeld door middel van het terugdringen van broeikasgassen zoals CO₂ en methaan.

♥ Hoe inkoop waarde toevoegt

Inkoop kan bijdragen aan organisatiedoelstellingen om de footprint te verkleinen en zo bij te dragen aan het terugdringen van klimaatverandering. Dat doet inkoop door klimaatbewust in te kopen voor de eigen bedrijfsvoering, energie, mobiliteit en gebouwen, en door het inkopen van duurzame energie (wind, zon, waterkracht, biogas en geothermie).

Inkoop kan bijdragen aan CO₂-reductie of broeikasgasemissiereductie op weg naar CO₂-neutraal. Er kan worden bijgedragen aan CO₂-reductie in scope 1, 2 en 3:

- Scope 1 betreft de directe emissies. Dat zijn emissies die worden uitgestoten door kapitaalgoederen die in eigendom zijn van of gecontroleerd worden door de onderneming zelf. Denk aan emissies door eigen gebruik van fossiele energiebronnen (olie, kolen, gas, diesel, enzovoorts) en emissies door het eigen wagenpark.
- Scope 2 betreft de indirecte emissies. Dat zijn emissies die ontstaan door de opwekking van elektriciteit, warmte, koeling en stoom in installaties die niet tot de eigen onderneming behoren, maar die door de onderneming worden gebruikt. Dit zijn bijvoorbeeld de emissies die vrijkomen bij het opwekken van elektriciteit in gasgestookte centrales.
- Scope 3 betreft emissies die voortkomen uit de productie van ingekochte materialen en producten en emissies van zakelijke reizen (bijvoorbeeld vliegverkeer).

Daarnaast kan inkoop meewerken aan de zogenaamde decarbonisatiehefbomen, zoals- het bevorderen van energie- en materiaalefficiëntie en het verminderen van het energie- of materiaalgebruik van ingekochte materialen, producten en goederen.

⚠ Wetten en richtlijnen

Inkoop kan leveranciers onder andere op de volgende wetgeving bevragen.

Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)

Het CBAM is een Europese verordening voor de correctie aan de grens van de CO₂-uitstoot die is vrijgekomen bij de productie van zes productcategorieën buiten de Europese Unie. De zes productcategorieën zijn: ijzer en staal, cement, meststoffen, aluminium, elektriciteit en waterstof.

Science Based Targets (SBT's)

De SBT's zijn (goedgekeurde) CO₂-reductiedoelstellingen die de opwarming van de aarde beperken tot 1,5 graden Celsius. ESRs E1 heeft dit ook als referentiepunt. Ondernemingen moeten melden of de CO₂-reductieplannen in lijn zijn met een 1,5 graden-scenario.

De instelling die plannen van ondernemingen kan beoordelen op deze 1,5 graden-doelstelling is het Science Based Target initiative (SBTi), een samenwerking tussen drie NGO's: het Carbon Disclosure Project (CDP), het Wereldnatuurfonds (WWF) en het World Resource Institute (WRI).

Ondernemingen hoeven op grond van de CSRD géén doelstellingen te hebben die in lijn zijn met de SBT's, maar moeten dat dan wel melden. De transparantie wordt hierdoor vergroot.

De SBT's zijn ondersteunend aan internationale afspraken, namelijk aan het Klimaat-akkoord 2030 van Parijs. Dit akkoord is in 2015 door 195 landen ondertekend. Het doel van het akkoord is om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder 2 graden Celsius, met een duidelijk zicht op 1,5 graden. Het akkoord is bindend, maar dat geldt niet voor de doelstellingen of plannen van landen, en ook niet voor de bedragen voor het klimaatfonds.

Ook de Europese Unie heeft zich aan het Klimaatakkoord gecommitteerd. De CSRD is een concrete manier van de Europese Unie om hier uitvoering aan te geven.

⚙ Tips voor houvast

Inkoop kan leveranciers vragen om hun prestaties inzichtelijk te maken met de volgende aanpakken:

- Future Up heeft een stappenplan 'Aan de slag met Science Based Targets'.
- CO₂-reductie: de normen ISO 14064-1 (organisatieniveau) en ISO 14064-2 (projectniveau), en de CO₂-Prestatieladder van Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO).
- Energie-efficiëntie: de norm ISO 50001 (energiemanagement).
- Er zijn tools waarin de True Price inzichtelijk maakt wat de CO₂-afdruk van producten is.

Sector- en categoriespecifieke regelgeving

Voor vervoersdiensten is wet- en regelgeving in voorbereiding: de verordening betreffende een broeikasgasemissie-boekhouding voor vervoersdiensten. ISO heeft hiertoe een regelgevingskader voor een broeikasgasboekhouding opgesteld in de norm ISO 14083 (zie kader) en deze in maart 2023 gepubliceerd. Vervolgens heeft CEN de norm omgezet in de gelijkwaardige Europese norm EN ISO 14083.

Inkoop kan leveranciers van vervoersdiensten vragen om de ISO-norm of de Europese norm toe te passen.

ISO 14083:2023 Greenhouse gases – Quantification and reporting of greenhouse gas emissions arising from transport chain operations

Dit initiatief van ISO en CEN heeft tot doel de belemmeringen weg te nemen die de harmonisatie van de meting en berekening van broeikasgasemissies in de weg staan, en het gebruik ervan in de vervoerssector te vergemakkelijken.

Het initiatief voorziet in een gemeenschappelijk regelgevingskader voor de boekhouding van broeikasgasemissies van vervoersdiensten in de gehele multimodale vervoersketen. Daardoor wordt een gelijk speelveld gecreëerd tussen vervoerswijzen en -segmenten en de nationale netwerken van de Unie.

De grotere transparantie over de prestaties van verschillende diensten moet marktspelers stimuleren om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en het vervoer efficiënter en duurzamer te maken.

E1 klimaatverandering

ESG-blad E2, Verontreiniging

Inleiding

Het thema 'Verontreiniging' omvat luchtverontreiniging, waterverontreiniging, bodemverontreiniging, verontreiniging van levende organismen en voedselbronnen, zorgwekkende stoffen, zeer zorgwekkende stoffen (onder andere PFAS) en microplastics.

Hoe het thema 'Verontreiniging' samenhangt met andere thema's

Thema E2, Verontreiniging, is nauw verweven met de andere milieuthema's, zoals:

- E1, Klimaatverandering. Deze zeven broeikasgassen houden verband met luchtverontreiniging: koolstofdioxide (CO₂), methaan (CH₄), distikstofmonoxide (N₂O; lachgas), fluorkoolwaterstoffen (HFK's), perfluorkoolwaterstoffen (PFK's), zwavelhexafluoride (SF₆) en stikstoftrifluoride (NF₃).
- E4, Biodiversiteit en ecosystemen. Verontreiniging kan zorgen voor aantasting van de biodiversiteit en ecosystemen.
- E5, Materiaalgebruik en circulaire economie. De circulaire economie kan helpen om afval terug te dringen en te elimineren, zodat verontreiniging (bijvoorbeeld 'landfill') wordt tegengegaan.

♥ Hoe inkoop waarde toevoegt

Inkoop kan bijdragen aan het verminderen van verontreiniging door met opdrachtgevers en met leveranciers te zoeken naar oplossingen. Naast het naleven van wettelijke verplichtingen, kun je leveranciers ook naar het volgende vragen:

- Het gebruik van milieuvoetafdrukmethoden of life cycle assessments (LCA's) voor het meten en beoordelen van de milieuprestatie van producten en diensten gedurende de levenscyclus.
- Schonere technologie, zoals 'met de beste beschikbare technieken geassocieerde milieuprestatieniveaus' (BBT-GMPN's). Bijvoorbeeld het voorkomen of minimaliseren van (onbedoelde) vervuiling met microplastics bij synthetisch textiel vanwege slijtage of wassen.
- Vervanging van producten of diensten met (zeer) zorgwekkende stoffen door alternatieve producten.
- Elimineren van verpakkingen die tot vervuiling van de omgeving kunnen leiden.

⚠ Wetten en richtlijnen

Inkoop kan leveranciers onder andere op de volgende wetgeving bevragen.

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS; zie kader)

Het wettelijk kader voor Nederland is vastgelegd in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Het Bal verplicht ondernemingen (zoals leveranciers) om hun lozingen en uitstoot van ZZS naar lucht en water te vermijden. Als dat niet haalbaar is, dan moeten de emissies zoveel mogelijk worden beperkt: een minimalisatieverplichting. Dit is al verplicht sinds 1 januari 2016.

Verschillende internationale verdragen en wettelijke kaders stellen regels voor stoffen waarvoor zorg bestaat over de risico's voor mens en milieu. De REACH-verordening, het OSPAR-verdrag, de Kaderrichtlijn Water en de POP-verordening hanteren verschillende lijsten van stoffen waarvan het gebruik en/of de uitstoot moet worden verminderd.

De belangrijkste wet- en regelgeving over afval en afvalstoffen staat in de Wet milieubeheer (Wm). Volgens de Wm geldt er een zorgplicht met betrekking tot bedrijfsafval voor overheden en voor ondernemingen. Dit betekent dat handelingen (bijvoorbeeld vervoer) met afvalstoffen geen nadelige gevolgen voor het milieu mogen hebben.

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS)

Leveranciers zijn zelf verantwoordelijk voor de correcte classificatie als ZZS.

De criteria uit de REACH-verordening bepalen of een stof een ZZS is. Dit volgt uit de definitie van ZZS in het Bal. De selectiecriteria voor ZZS staan in artikel 57 van de REACH-verordening en zijn:

- CMR-stoffen: kankerverwekkend (de C van carcinogeen), mutageen (de M) en/of giftig voor de voortplanting (de R van reprotoxisch).
- PBT-stoffen: persistent, bio accumulerend en toxisch, oftewel giftig.
- vPvB: zeer persistent en zeer bio-accumulerend.
- Stoffen van soortgelijke zorg, zoals hormoonverstorende stoffen.
- Op de website van het RIVM kun je een toelichting op deze selectiecriteria vinden.

De Europese Unie werkt verder aan regelgeving op weg naar 'zero pollution':

- Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul in 2030: het Zero Pollution Action Plan. Dat plan is inclusief een kader om de toestand van de bodem te beoordelen en op alle niveaus maatregelen te nemen om bodemverontreiniging en bodemdegradatie aan te pakken.
- Schadelijkste chemische stoffen (zie kader): Europese leidende criteria en beginselen voor het begrip 'essentiële toepassing' komen in de Europese regelgeving inzake chemische stoffen te staan.

Schadelijkste chemische stoffen

In de wetgeving komt het volgende onderscheid te staan:

- Het gebruik van de schadelijkste chemische stoffen voor toepassingen die niet essentieel zijn, met name in consumentenartikelen, moet geleidelijk tot nul worden teruggebracht, en zoveel mogelijk worden beperkt en vervangen in alle toepassingen.
- Bepaalde toepassingen van dergelijke stoffen kunnen van essentieel belang zijn voor de samenleving, bijvoorbeeld voor de matiging van de klimaatverandering, de digitale transitie, de bescherming van de gezondheid, veiligheid en defensie.

⚙ Tips voor houvast

Inkoop kan leveranciers vragen om hun prestaties inzichtelijk te maken met de volgende aanpakken:

- EPD (Environmental Product Declaration; zie kader). Dat is een vanuit de EU gestandaardiseerd document dat informeert over de mogelijke impact van een product op het milieu en de menselijke gezondheid.
- ISO 14040 (LCA-principes en -raamwerk) en ISO 14044 (LCA eisen).
- ISO 14025 (milieulabels en -verklaringen; type III milieuverklaringen).

Daarnaast kan inkoop gebruik maken van:

- De RIVM ZZS-lijst. Dat is een bundeling van lijsten van de REACH-verordening en internationale kaders.
- Informatiepunt Leefomgeving (IPL0). IPL0 geeft uitgebreide informatie over het ZZS beleid en de implementatie ervan.
- Het Europees register uitstoot en overbrenging verontreinigende stoffen (European Pollutant Release and Transfer Register; E-PRTR). Dit register is informatie erin raadplegen met behulp van de criteria: soort verontreinigende stof, geografische locatie, getroffen milieu en bronfaciliteit.

Er zijn ook verschillende tools op de markt waarmee je een LCA (Live Cycle Assessment) kunt uitvoeren.

Environmental Product Declaration (EPD) binnen de EU

De EPD is een korte versie van een LCA-rapport en is eenvoudiger te lezen en zodoende makkelijker te gebruiken in de communicatie. De EPD wordt geproduceerd op basis van berekeningen van een levenscyclusanalyse (LCA) en moet door een onafhankelijke deskundige worden gecontroleerd. Een EPD heeft normaal gesproken een geldigheidsduur van vijf jaar. Een EPD kan worden gemaakt voor een bedrijfs-specifiek product of voor het algemene product van leden van een brancheorganisatie. De basis van een EPD is de norm ISO 14025 met type III verklaring. (Toelichting: type I en II zijn niet gebaseerd op een LCA; type II kan niet extern worden geverifieerd.) De EPD moet worden geproduceerd volgens een specifieke reeks van productcategorieregels (PCR's). Er zijn diverse PCR's: van kleding tot voedsel en chemicaliën. De bouwsector beschikt over het meest geavanceerde EPD-systeem, met uitgebreide PCR's op basis van de Europese norm EN 15804.

E3 Water en mariene hulpbronnen

ESG-blad E3, Water en mariene hulpbronnen

Inleiding

Het thema 'Water en mariene hulpbronnen' omvat waterverbruik, wateronttrekking, waterlozing, waterlozing in oceanen en ontginning en gebruik van mariene hulpbronnen.

♥ Hoe inkoop waarde toevoegt

Soms speelt water een belangrijke rol voor de in te kopen producten en diensten. Dat kan zowel voor de producten in kwestie zijn als voor de algehele bedrijfsvoering van de leverancier. In die gevallen kan inkoop bijdragen aan de volgende zaken:

- Inkoop kan de leverancier verzoeken dat hij kan aantonen dat hij zich houdt aan lokale wet- en regelgeving. Denk bijvoorbeeld aan beperking van de innamevolumes van water, bescherming van waterkwaliteit, regulering van aan- en afvoer van waterstromen en bescherming van bedreigde mariene soorten.
- Toepassen van schone en efficiënte technologie om negatieve impact op water en mariene hulpbronnen te elimineren of te minimaliseren.
- Rekening houden met waterschaarste in kwetsbare omgevingen.
- Rekening houden met lokale gemeenschappen die afhankelijk zijn van water voor drinken (veilige toegang tot schoon drinkwater) en economische levensvoorziening (bijvoorbeeld Agri & Food, visserij).
- Voorkomen van alle soorten van vervuiling van drinkwater en oppervlaktewater. Denk aan onder andere microplastics, PFAS, nitraten, fosfaten en pesticiden.
- Opvangen en benutten van regenwater.
- Waterreductie: minimaliseren van watergebruik, ook van oppervlaktewater en grondwater.
- Reduceren van afvalwater.
- Waterhergebruik, bijvoorbeeld voor water dat géén additionele behandeling in het productieproces nodig heeft en dat opnieuw kan worden gebruikt.
- Waterrecycling onsite, waarbij additionele behandeling nodig is binnen de eigen productiefaciliteit voor opnieuw eigen gebruik of voor afvoer.
- Waterrecycling offsite, waarbij additionele behandeling nodig is door een recyclingbedrijf voor algemeen gebruik of voor afvoer.

⚠ Wetten en richtlijnen

Inkoop kan leveranciers onder andere op de volgende wetgeving bevragen.

Respecteren van mensenrechten

Sinds juli 2010 is 'veilig en schoon drinkwater en sanitaire voorzieningen' een mensenrecht. Inkoopende ondernemingen en leveranciers moeten hiermee rekening houden.

Beschermen van waterkwaliteit en tegengaan van vervuiling

Prioritaire stoffen op het gebied van waterbeleid zijn vastgelegd in Annex I van de Europese richtlijn 2013/39/EU. Het gaat om ruim veertig stoffen, waaronder benzeen en cadmium.

⚙ Tips voor houvast

Inkoop kan leveranciers vragen om hun prestaties inzichtelijk te maken met de volgende aanpakken:

- Water footprint. ISO 14046:2014 Environmental management – Water footprint – Principles, requirements and guidelines.
- Milieumanagement voor water. ISO 14002-2:2023 Environmental management systems – Guidelines for using ISO 14001 to address environmental aspects and conditions within an environmental topic area – Part 2: Water.
- Efficiënt watergebruik. ISO 46001:2019 Water efficiency management systems – Requirements with guidance for use.
- Watercirculariteit. ISO 59020:2024 Circular Economy – Measuring and assessing circularity performance (water circularity indicators).
- Watereisen en -KPI's: GRI 303: Water and Effluents 2018.

Sector- en categoriespecifieke regelgeving

Voor de drinkwatersector zelf, dus voor zuiveringsbedrijven en waterschappen, zijn er een groot aantal ISO-normen beschikbaar die de kwaliteit helpen bewaken, zoals ISO 22447, ISO 24510, ISO 24511, ISO 24512 en ISO 24521. Inkoop zal hier over algemeen niet bij betrokken zijn.

ESG-blad E4, Biodiversiteit en ecosystemen

Inleiding

Het thema 'Biodiversiteit en ecosystemen' gaat over de impact van de organisatie op biodiversiteitsverlies, toestand van soorten, ecosystemen en afhankelijkheden van ecosystemen.

Duiding van begrippen binnen dit thema
Directe drukfactoren voor biodiversiteitsverlies: klimaatverandering, verandering in gebruik van land, zoet water en zee, directe exploitatie, invasieve exoten, verontreiniging, en overige directe drukfactoren.

Impact op de toestand van soorten: bijvoorbeeld populatiegrootte van een soort en mondiaal risico op uitsterven van een soort.

Impact op de omvang en toestand van ecosystemen: Bijvoorbeeld landdegradatie, verwoestijning en bodemafdekking.

♥ Hoe inkoop waarde toevoegt

Activiteiten in de toeleveringsketens kunnen negatieve effecten op de biodiversiteit en ecosystemen in andere landen hebben. Er zijn diverse internationale initiatieven die je kunt toepassen. Inkoop kan (waar relevant) leveranciers vragen naar het toepassen van een of meer van deze initiatieven:

- Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework. Dit framework is gebaseerd op de Convention on Biological Diversity (CBD), en beoogt 'bij te dragen aan een wereld in harmonie met de natuur'.
- CBD UNDP Standard 1: Biodiversity Conservation and Sustainable Natural Resource Management. De doelen van deze standaard zijn: behoud van biodiversiteit, behoud van ecosysteemdiensten en duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen.
- Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES).

Inkoop en materiële onderwerpen inzake biodiversiteit en ecosystemen

Soms spelen biodiversiteit en ecosystemen een belangrijke rol voor de in te kopen producten en diensten. Dat kan zowel voor de producten in kwestie zijn, als voor de algehele bedrijfsvoering van de leverancier. In zulke gevallen kan inkoop een bijdrage leveren aan de volgende onderwerpen:

- Directe exploitatie. Dat wil zeggen productie, oogst en beheer van natuurlijke en/of levende 'bronnen', zoals mijnbouw, biotechnologie, ontbossing (op industriële schaal), landgebruik, Agro & Food en veeteelt.
- Risico's voor (kritische) leefgebieden en risico's van soortenverlies.

- Voorkomen van invasieve soorten. Dat zijn soorten die oorspronkelijk niet voorkomen in het land of de regio van de bedrijfsactiviteiten of het project.
- Dierenwelzijn. Denk aan fokken, behandelen, voeden, antibioticagebruik, transport en slachten.
- Dierenwelzijn bij farmaceutische proeven.
- Duurzaam beheer van land en bodem.
- Klimaatveranderingen, zoals ontbossing.

⚠ Wetten en richtlijnen

Inkoop kan leveranciers onder andere op de volgende wetgeving bevragen.

Ecologisch ontwerp

Kader voor het vaststellen van vereisten inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten.

Ontbossing

De Europese ontbossingsverordening (European Union Deforestation Regulation; EUDR; zie kader) stelt dat producten en grondstoffen die bijdragen aan ontbossing vanaf 30 december 2026 aan nieuwe regels moeten voldoen. Ondernemers moeten dan bewijzen dat hun producten, zoals palmolie en soja, 'ontbossingsvrij' zijn. Dit geldt voor import naar de Europese Unie, export vanuit de Europese Unie én productie binnen de Europese Unie zelf. Voor MKB-bedrijven en eenmanszaken gaan de EUDR-regels in op 30 juni 2027

Ontbossingsverordening (EUDR) per 30 december 2026
Met deze wetgeving worden niet alleen bossen beschermd, maar ook andere natuurgebieden. Er staan strenge traceerbaarheidseisen in, meer productcontroles, en er zijn extra producten toegevoegd, zoals mais en rubber. Andere belangrijke elementen zijn:

- Lokale gemeenschappen worden in dit wetsvoorstel beter beschermd.
- Niet alleen de ondernemingen die de producten op de markt brengen, moeten zich aan de regels houden, maar ook de financiële instellingen die deze ondernemingen financieren.

Ondernemingen moeten met verplichte gepaste-zorgvuldigheidseisen (due diligence) kunnen aantonen dat producten vrij zijn van ontbossing en bosdegradatie, en bovendien legaal geproduceerd zijn. De EU-regels gelden onder andere voor oliepalm, rundvee en rundveeproducten (bijvoorbeeld vlees, slachtafval en huiden), hout, cacao, soja, koffiebonen en rubber. Ook producten die van deze grondstoffen zijn gemaakt, zijn dan verboden, zoals leer, chocolade, papier en karton, meubels en autobanden.

⚙ Tips voor houvast

Inkoop kan leveranciers vragen om hun prestaties inzichtelijk te maken met de volgende aanpakken:

- NL Greenlabel en NL Gebiedslabel.
- ISO 17298:2025 Biodiversity – Considering biodiversity in the strategy and operations of organizations – Requirements and guidelines.

- GRI 101: Biodiversity 2024.
- UNDP SESP Biodiversity.
- ISO 14001 Milieumanagement.
- ENCORE tool en SBTN Materiality Screening Tool.
- SBTN High Impact Commodity List.
- IUCN Red List of Threatened Species, of vergelijkbare nationale lijsten van bedreigde flora- en faunasoorten.
- WWF Biodiversity Risk Filter.
- ISO 59020 Circulariteit. KPI: percentage werkelijke recirculatie van de materialenuitstroom (voor een kunnen hierbij refereren aan bestaande teststandaarden voor 'biodegradability and compostability', zoals ISO 15270, ISO 17088 of ASTM D6400.
- Ecosystemen: UN System of Environmental Economic Accounting Ecosystem Accounting (UN SEEA EA).
- True price tool, waarbij ook de milieukosten inzichtelijk worden gemaakt.
- Landgebruik: milieubeheer- en milieuauditsysteem (EMAS).

Inkoop kan leveranciers en het eigen management vragen om negatieve effecten te compenseren. Dat kan met 'insets' in de eigen toeleveringsketen of met 'offsets' buiten de eigen toeleveringsketen. Leveranciers kunnen met de volgende aanpakken bewijslast tonen over in hoeverre zij (met inachtneming van nationale wet- en regelgeving voor biodiversiteit) negatieve effecten compenseren (de offsets):

- Climate Neutral Group.
- Fair Climate Fund.
- BBOP Standard on Biodiversity Offsets.
- International Union for Conservation of Nature (IUCN) Policy on Biodiversity Offsets.
- OECD Biodiversity Offsets: Effective Design and Implementation.

NB: de ISO-norm 17298 voor biodiversiteit is nog in ontwikkeling.

Sector- en categoriespecifieke regelgeving

Op categorie- en productniveau zijn er veel keurmerken waar inkoop leveranciers op kan bevragen. Enkele bekende voorbeelden zijn:

- Hout uit duurzaam beheerde bossen: FSC keurmerk.
- Duurzame visvangst: MSC keurmerk (wild) en ASC (kweek).
- Duurzame palmolie: Certified Sustainable Palm Oil (CSPO) en RSPO Certificatie (werknemersrechten en gezondheid en veiligheid).
- Duurzame cacao: ISO 34101.
- Koffie, thee en cacao: Rainforest Alliance.

De Keurmerkenwijzer van Milieu Centraal geeft informatie over zo'n driehonderd keurmerken, waarbij een groot aantal iets zegt over milieu en dierenwelzijn.

ESG-blad E5, Materiaalgebruik en circulaire economie

Inleiding

Het thema 'Materiaalgebruik en circulaire economie' gaat over materiaalstromen, over het gebruik van materialen en over afvalstromen, en heeft als doel het tegengaan van de negatieve gevolgen van groeiende materiaalconsumptie, zoals uitputting van materialen en milieuschade.

♥ Hoe inkoop waarde toevoegt

De rol die inkoop bij dit thema kan spelen, kan worden aangeduid als 'circulair inkopen'. Nederland circulair in 2050 is een speerpunt van de Nederlandse overheid.

Inkoop kan de sourcingstrategieën laten aansluiten op een of meer passende circulaire strategieën (zie de tabel onder 'Tips voor houvast'). Denk wel aan afstemming met budgethouders, gebruikers, leveranciers en andere belanghebbenden.

Daarnaast kan inkoop leveranciers vragen naar hun circulaire prestaties op materiële onderwerpen. Denk bijvoorbeeld aan de volgende zaken:

- Vervangen van primaire (virgin) grondstoffen die niet hernieuwbaar zijn, door hernieuwbare grondstoffen.
- Toepassen van circulair ontwerpen, met onder andere aandacht voor repareerbaarheid, modulariteit, losmaakbaarheid, recyclebaarheid en levensduurverlenging.
- Verminderen en vervangen van kritieke grondstoffen ('critical materials'), risicogroundstoffen ('conflict materials') en zeldzame aardmetalen ('rare earths'), zoals vermeld in het grondstoffeninformatiesysteem (Raw Materials Information System; RMIS).
- Minimaliseren van verpakkingen, en waar verpakkingen toch nodig zijn, deze recyclebaar of composteerbaar maken. Plastics (zie kader) verdienen hierbij speciale aandacht.
- Helpen optimaliseren van afvalbeheer (upstream en waar mogelijk ook downstream) en elimineren of minimaliseren van (zeer) zorgwekkende stoffen (ZZS; zie hierover ook E2).
- Terugnamepraktijken die ervoor zorgen dat producten en materialen worden opgehaald, gesorteerd en hergebruikt, gerepareerd, opgeknapt of geherfabriceerd.
- Mogelijkheid om te kiezen voor gebruik in plaats van eigenaarschap, bijvoorbeeld 'product-as-a-service' of 'pay-per-use'.

Plastics

De Europese standaardisatie-organisatie CEN zal normen ontwikkelen voor recycling van plastics die de Europese Strategie voor plastics in een circulaire economie gaan ondersteunen. Dit is inclusief een standaard met kwaliteitsniveaus voor gesorteerd plasticafval (HDPE, LDPE, PP, PET, PVC, PS, EPS) en een standaard voor kwaliteitsbeoordeling van plastic recyclaten voor gebruik in producten (rHDPE, rLDPE, rPP, rPET, rPVC, rPS, rEPS, rABS).

⚠ Wetten en richtlijnen

Circulaire-economiewetgeving in 2026

De EU werkt aan wetgeving voor de circulaire economie (de Circular Economy Act, CEA), die in 2026 wordt vastgesteld. De EU wil de toegankelijkheid van kritieke grondstoffen en materialen veiligstellen en de afhankelijkheid van onbetrouwbare leveranciers verminderen. Het integreren van circulariteit in de decarbonisatiestrategie is daarbij van groot belang om het maximale uit de beperkte middelen van de EU te halen.

De Europese Commissie zal:

- een mechanisme opzetten waarmee Europese bedrijven kunnen samenwerken en hun vraag naar kritieke grondstoffen kunnen bundelen;
- een EU-centrum voor kritieke grondstoffen oprichten om namens geïnteresseerde bedrijven gezamenlijk grondstoffen aan te schaffen, wat schaalvoordelen oplevert en meer onderhandelingskracht biedt om betere prijzen en voorwaarden te bedingen;
- in 2026 een wet op de circulaire economie aannemen om de circulaire transitie te versnellen en ervoor te zorgen dat schaarse materialen efficiënt worden gebruikt en hergebruikt, de wereldwijde afhankelijkheden worden verminderd en hoogwaardige banen worden gecreëerd. Het doel is om in 2030 24% van de materialen circulair te hebben.

Onderdeel van de Circular Economy Act zijn onder andere:

- Verordening totstandbrenging kader voor eisen inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten (ESPR)
- Digitaal Product Paspoort (DPP)

Dit is in aanvulling op al bestaande verordeningen uit de Europese Green Deal inzake:

- Recht op reparatie (Right to Repair directive)
- Verordening Verpakkingen en verpakkingsafval (Packaging and Packaging Waste Regulation; PPWR)
- Conflictmineralenverordening (Conflict Minerals Regulation)

Verordening totstandbrenging kader voor eisen inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten (ESPR)

Deze richtlijn van december 2023 (zie kader) zal ertoe bijdragen dat duurzame producten de nieuwe norm in de Europese Unie worden, door de producten langer te laten meegaan, door efficiënter gebruik te maken van energie en hulpbronnen, en doordat de producten gemakkelijker

te repareren en te recyclen zijn, minder zorgwekkende stoffen bevatten en meer gerecycled materiaal bevatten.

Er wordt prioriteit gegeven aan producten met een grote impact, waaronder textiel (met name kleding en schoeisel), meubilair (met inbegrip van matrassen), ijzer en staal, aluminium, banden, verf, smeermiddelen en chemicaliën, en energiegerelateerde producten, ICT-producten en andere elektronica.

Verordening totstandbrenging kader voor eisen inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten (ESPR: Ecodesign for Sustainable Products Regulation)

De Europese Commissie zal een lijst van producten vaststellen en regelmatig bijwerken op basis van een grondige analyse en criteria die met name verband houden met de klimaat-, milieu- en energie-efficiëntie-doelstellingen van de Europese Unie. Daarmee zorgt de Commissie dat het voorspelbaar en transparant is voor welke producten de wetgeving geldt, en vanaf wanneer.

De nieuwe eisen inzake ecologisch ontwerp gaan verder dan energie-efficiëntie en richten zich op het stimuleren van circulariteit. Denk aan:

- Duurzaamheid, herbruikbaarheid, verbeterbaarheid en repareerbaarheid van producten.
- Aanwezigheid van chemische stoffen die hergebruik en recycling van materialen belemmeren.
- Energie- en hulpbronnefficiëntie.
- Gerecycleerde inhoud.
- Koolstof- en ecologische voetafdruk.
- Beschikbare productinformatie, met name een digitaal productpaspoort.

De nieuwe verordening bevat ook nieuwe maatregelen om een einde te maken aan de verspillende en milieuschadelijke praktijk van het vernietigen van niet-verkochte consumptiegoederen.

Samen met de kaderverordening energie-etikettering (Energy Labelling Framework Regulation; ELFR) vergemakkelijkt deze verordening de keuze van de consument en stimuleert zij het gebruik van duurzamere en energie-efficiëntere producten.

Op 16 april 2025 is het eerste ESPR Werkplan 2025-2030 aangenomen. In bijlage 1 (achterin dit document) vind je dit werkplan, met daarin de prioritering van productcategorieën en productgroepen.

Digitaal productpaspoort (Digital Product Passport; DPP)

Een belangrijke handreiking voor inkoop richting leveranciers is de komende wetgeving voor het digitale productpaspoort (zie kader). Elk product waarvoor maatregelen inzake ecologisch ontwerp (ESPR) worden vastgesteld, zal een digitaal productpaspoort moeten hebben waarmee de duurzaamheidsaspecten van het product inzichtelijk worden in de hele waardeketen.

Het digitale productpaspoort

Elk product waarvoor maatregelen inzake ecologisch ontwerp (ESPR) worden vastgesteld, zal een digitaal productpaspoort krijgen, tenzij er een alternatief digitaal systeem bestaat dat gelijkwaardige informatie verstrekt. Dit systeem biedt bedrijven, consumenten en overheden op need to know-basis toegang tot gegevens, conform open, niet aan eigendomsrechten gebonden internationale normen.

De Europese Commissie heeft het normalisatieproces opgestart om regels vast te stellen voor gegevensdragers, infrastructuur en interoperabiliteit van gegevens die nodig zijn om het systeem van productpaspoorten te ontwikkelen. De informatie die moet worden verzameld en beschikbaar moet worden gesteld in het digitale paspoort, wordt gespecificeerd in productspecifieke gedelegeerde handelingen in het kader van de verordening duurzame producten en, indien van toepassing, in het kader van andere wetgeving.

Het digitale productpaspoort zorgt voor traceerbaarheid in de hele waardeketen nadat het product in de handel is gebracht. Dit kan de vrijwillige uitrol van traceerbaarheidssystemen stimuleren, wat bevorderlijk is voor de marktontwikkeling en voor duurzame handel over de grenzen van de EU heen. Informatie over de materiaalsamenstelling en zorgwekkende stoffen in het product wordt opgenomen, samen met informatie over hoe het product veilig kan worden gebruikt, gerecycled en verwijderd. Dit vergemakkelijkt het beheer van de volledige levenscyclus van producten.

Het DPP gaat in 2027 van kracht en begint met batterijen, textiel en elektronica. Vervolgens wordt het uitgebreid naar andere productcategorieën.

Inkoop kan nu al leveranciers vragen naar de toepassing van de volgende wetgeving.

Recht op reparatie ('Right to Repair Directive')

Deze wetgeving van juni 2024 bepaalt dat consumenten/gebruikers recht hebben op onafhankelijke reparatie en op een betere toegang tot betaalbare reparatieopties. Dat gebeurt door regels in te voeren voor redelijke prijzen voor originele onderdelen en door softwarepraktijken te verbieden die onafhankelijke reparatie en het gebruik van compatibele en hergebruikte reserveonderdelen verhinderen.

Voor de volgende productgroepen gelden er momenteel reparatie-eisen onder de Europese richtlijn Ecodesign: smartphones en tablets, wasmachines, drogers, vaatwassers, koelkasten, displays, lasapparatuur, servers en stofzuigers. Deze richtlijn behoort tot het afgeleid recht van de Europese Unie. Alle onderdelen van de richtlijn zijn bindend.

Goed om te weten: volgens een Eurobarometer-enquête van 2020 wil 77% van de Europese consumenten liever hun goederen herstellen in plaats van nieuwe te kopen, maar uiteindelijk moeten zij ze vervangen of weggooien omdat het te duur is om ze te herstellen of omdat er geen dienstverlening voor is.

Conflictmineralenverordening

Conflictmineralen zijn natuurlijke hulpbronnen die worden gewonnen in een conflictzone en worden verkocht om gevechten te financieren en dus in stand te houden. Op 1 januari 2021 trad een nieuwe wet volledig in werking in de hele EU: de Conflict Minerals Regulation. Deze wet is bedoeld om een einde te maken aan:

- Het exporteren van conflictmineralen en metalen (tin, tantaal, wolfram of goud) naar de EU.
- Het gebruiken van conflictmaterialen in wereldwijde en EU-smelterijen en raffinaderijen.
- De mishandeling van mijnwerkers.
-

De mineralen worden bijvoorbeeld gebruikt in mobiele telefoons, auto's en sieraden. EU-bedrijven moeten ervoor zorgen dat deze mineralen en metalen alleen uit verantwoorde bronnen worden ingekocht. De wet ondersteunt ook de ontwikkeling van lokale gemeenschappen.

Tips voor houvast

Je kunt de volgende hulpmiddelen gebruiken:

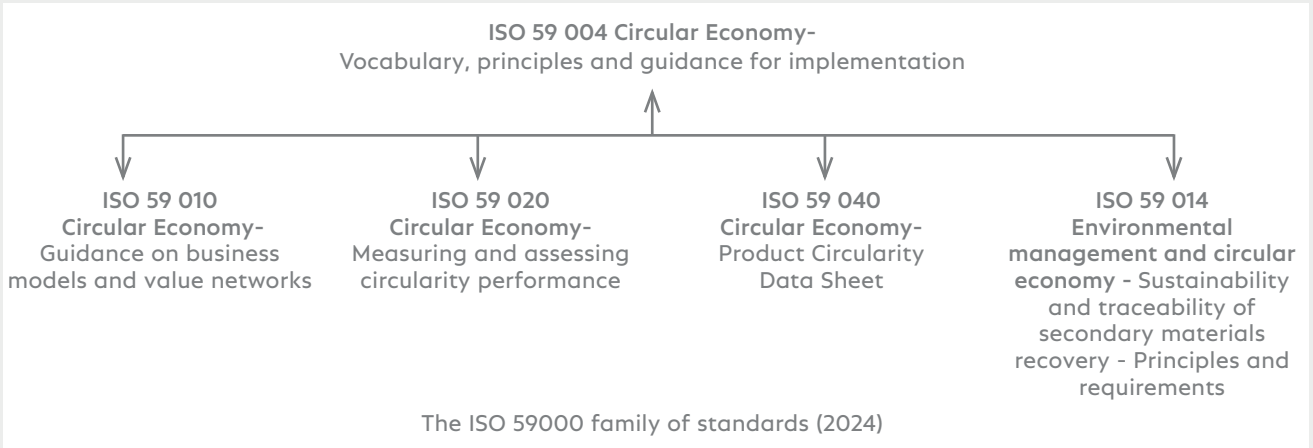
- Op de website www.ikwilcirculairinkopen.nl vind je informatie en praktische tips.
- De R-ladder voor circulaire economie: www.rvo.nl/onderwerpen/r-ladder.
- Onderzoek risico's met betrekking tot de grondstoffen die je inkoopt met de grondstoffenscanner: www.grondstoffenscanner.nl.
- Voor expertkennis of samenwerking rond kritieke grondstoffen ga je naar het Nederlands Materialen Observatorium: www.Nederlandsmaterialenobservatorium.nl.
- De milieukostenindicator (MKI). Gebruik van de MKI bij inkopen van grond, weg- en waterbouw wordt in 2027 bij wet verplicht: minimale product MKI voor aanbestedingen onder de drempel, project MKI als gunningscriterium boven de drempel. Het ondersteuningspunt wordt uitgevoerd door PIANOo.

Inkoop kan leveranciers vragen om hun prestaties inzichtelijk te maken met de volgende aanpakken:

- Materialenpaspoort van Madaster.
- ISO 59020 Circular economy – Measuring and assessing circularity. Deze norm bevat eisen en KPI's voor inflow, outflow, energie en water en houdt ook rekening met de impact op duurzaamheid in het algemeen. Zie ook het kader 'ISO-normen'.
- Cradle-2-cradle certificering voor producten.
- Mass balance, zoals gedefinieerd in ISO 22095 Chain of custody.

ISO-normen

ISO heeft inmiddels vijf nieuwe normen voor de circulaire economie gepubliceerd:

Ruim honderd landen hebben meegewerkt aan de totstandkoming, inclusief liaisonorganisaties zoals Ellen MacArthur Foundation en World Business Council for Sustainable Development.

Eind 2025 is de ontwikkeling van nog twee normen gestart:

- ISO 59001: Circular economy management systems – Requirements
- ISO 59011: Circular economy – Organizing a value network towards circularity

In de tabel hierna vind je een overzicht van circulaire strategieën waar inkoop met sourcingstrategieën op kan proberen aan te sluiten.

CIRCULAIR HOOFDDOEL	CIRCULAIRE STRATEGIE	TOELICHTING
Product niet gebruiken of slimmer gebruiken en maken	REFUSE	Het product overbodig maken door van zijn functie af te zien of door die functie met een radicaal ander product te leveren.
	RETHINK	Het productgebruik intensiveren. Denk bijvoorbeeld aan het delen van producten, aan multifunctionele producten en aan verhoging van de bezettingsgraad.
	REDUCE	Het product efficiënter produceren door minder grondstoffen en materialen in het product zelf of in het gebruik ervan.
Levensduur verlengen van product/dienst en onderdelen	RE-USE	Hergebruik van afgedankte, nog goede producten in dezelfde functie door een andere gebruiker.
	SHARE	Delen van het gebruik van een goed product door een andere gebruiker.
	REPAIR	Reparatie en onderhoud van een kapot product voor gebruik in zijn oude functie.
	REFURBISH	Opknappen en/of moderniseren van een verouderd product.
	REMANUFACTURE	Onderdelen van een afgedankt product gebruiken in een nieuw product met dezelfde functie (eventueel voorzien van nieuwe kritische componenten).
	REPURPOSE	Een afgedankt product of onderdelen daarvan gebruiken in een nieuw product met een andere functie.
Recyclen en nuttig toepassen van materialen	CASCADE	'Recoverde' materialen gebruiken in producten of diensten in een andere kringloop (eventueel met kwaliteitsverlies).
	RECYCLE	Materialen verwerken tot dezelfde (hoogwaardige) of mindere (laagwaardige) kwaliteit.
	ENERGY RECOVERY	Verbranding van materialen met energierugwinning.
	REMINERALS	Materialen terugwinnen uit afval- en stortplaatsen.

Sector- en categoriespecifieke regelgeving

De komende jaren komt er een groot aantal Europese wetten en normen beschikbaar, waar inkoop leveranciers op kan bevragen.

Een voorbeeld is het Besluit uitgebreide producentenverantwoordelijkheid textiel (Besluit UPV Textiel, april 2023; zie kader). Het gaat daarin om bedrijfskleding, consumenten-kleding, bed- en tafellinnen en geretournerde producten (wel in de handel gebracht). Producenten worden verantwoordelijk voor de inzameling van textielafval, en voor het voorbereiden voor hergebruik en recycling in het algemeen en ‘vezel-tot-vezel-recycling’.

De plichten gelden voor diegene die het textiel voor het eerst in Nederland aanbiedt voor distributie, consumptie of gebruik. Dit kan de producent zijn, maar ook de importeur. Producenten kunnen er ook voor kiezen om hun plichten te laten uitvoeren door een producentenorganisatie, in plaats van zelf aan hun verplichtingen te voldoen.

Besluit UPV Textiel

Vanaf 2025 moeten producenten 50% gewichtsprocent van het textiel voorbereiden voor hergebruik of recyclen. ‘Voorbereiden voor hergebruik’ betekent onder andere controleren, schoonmaken en repareren.

Minimaal 21 gewichtsprocent moet worden voorbereid voor hergebruik. Een deel daarvan, 10% van het totaal, mag alleen worden hergebruikt in Nederland. In 2025 moet minimaal 25% ‘vezel-tot-vezel’ gerecycled worden. Dat houdt in dat de materialen hoogwaardig worden gerecycled, zodat zij opnieuw als textiel kunnen worden gebruikt.

Deze percentages worden elk jaar hoger, tot 2030.

Nieuwe EU-regels voor de veiligheid en duurzaamheid van bouwproducten

Op 7 januari 2025 is een nieuwe verordening (EU 2024/3110) inzake bouwproducten in werking getreden. De verordening moderniseert de bestaande regels van 2011, vergemakkelijkt de verkoop van bouwproducten op de interne markt van de EU, ondersteunt innovatieve bouwtechnieken en versterkt het concurrentievermogen en de duurzaamheid van de sector. De regels in de nieuwe EU-verordening zetten met name een belangrijke stap in de digitalisering van de bouwsector. De nieuwe regelgeving voor bouwproducten moet de bouwsector, bouwers, architecten, ingenieurs, consumenten en overheden helpen om de juiste keuzes te maken op basis van de prestaties en duurzaamheid van bouwproducten. Zie het kader met informatie over de Europese normontwikkeling voor circulair bouwen. Voor inkoop betekent dit onder andere dat gebouwen en constructiewerken door de leveranciers moeten worden voorzien van levenscycluscalculaties (LCA's) voor de toegepaste producten.

Andere voorbeelden van specifieke richtlijnen zijn:

- Bouw en infra: BREEAM en CB'23 Circulair Bouwen (Nederland en België).
- Automotive: Autowrakkenrichtlijn en 3R-typegoedkeuringsrichtlijn.
- Elektronica: er is een hele set (!) aan Europese normen van CEN-CENELEC, waaronder:
 - EN 45559 Information material efficiency.
 - EN 45558 Critical raw materials.
 - EN 45556 Re-used components.
 - EN 45555 Recyclability and recoverability.
 - EN 45554 Ability to repair, reuse, upgrade.
 - EN 45552 Durability.
 - EN 45553 Remanufacture.
 - EN 45557 Recycled content in products.

Circulair bouwen: normontwikkeling

In juni 2024 is een Europese normontwikkeling (door CEN/TC 350 SC1) gestart voor circulaire economie in de gebouwde omgeving. Diverse werkgroepen behandelen onder andere het gehele proces van ontwerp tot deconstructie, inclusief einde-van-levensduurscenario's in alle stadia van de huidige en volgende levenscycli. Dit geldt voor nieuwe en bestaande bouwwerken (gebouwen en civieltechnische werken), inclusief hun producten, materialen en componenten.

Verordening Verpakkingen en verpakkingsafval

Deze EU-verordening (Packaging and Packaging Waste Regulation; PPWR) is op 16 december 2024 definitief geworden. Deze verordening omvat ook het ontwerp van verpakkingen en het afvalmanagement.

Producenten van verpakkingen moeten het ontwerp van verpakkingen, de vermindering van verpakkingen en de recycling (helpen) verbeteren. Er zijn specifieke recycling-targets vastgesteld; zie de tabel.

Verpakkingssoort	Recyclingtarget 2025 %	Recyclingtarget 2030 (%)
alle verpakkingen	65	70
plastic	50	55
hout	25	30
ijzer en andere metalen	70	80
aluminium	50	60
glas	70	75
papier en karton	75	85

Herziening van de Kaderrichtlijn afvalstoffen (KRA) en voedselverspilling

Onderdeel van deze herziening (nog in ontwikkeling) is het verminderen van de milieu- en klimaateffecten van voedselsystemen in verband met de productie van voedselafval.

De voorgestelde richtlijn stelt bindende doelstellingen vast voor het uiterlijk in 2030 verminderen van voedselverspilling:

- 10% minder bij de verwerking en productie.
- 30 minder per hoofd van de bevolking in de detailhandel, restaurants, horeca en huishoudens.

De algemene oriëntatie komt overeen met de door de Commissie voorgestelde doelstellingen en voorziet in de mogelijkheid om uiterlijk op 31 december 2027 – wanneer de Commissie de doelstellingen voor 2030 zal herzien – doelstellingen voor eetbaar voedsel vast te leggen. Zie ook de data uit het kader over voedsel- en textielafval.

Voedsel en textielafval in de EU

Jaarlijks wordt in de EU ruim 58 miljoen ton voedsel verspild (131 kg per inwoner), wat neerkomt op een geschat verlies van 132 miljard euro. Voedselverspilling is ook de oorzaak van ongeveer 16% van de totale uitstoot van broeikasgassen door het voedselsysteem van de EU. Daarnaast produceert de EU jaarlijks 12,6 miljoen ton textielafval. Kleding en schoeisel alleen al zijn goed voor 5,2 miljoen ton afval per jaar (12 kg afval per inwoner). Momenteel wordt slechts 22% van dit afval gescheiden ingezameld voor hergebruik of recycling. De rest wordt vaak verbrand of gestort.

Batterijverordening (EUBR)

De nieuwe regels (Verordening 2023/1542, gestart in juli 2024) zetten in op een circulaire economie, waarin batterijen gedurende hun hele levenscyclus worden gereguleerd. De Batterijenverordening (EUBR) bevat daarom eisen over het einde van de levensduur, met inzamelingsdoelen en -verplichtingen, streefcijfers voor de terugwinning van materialen en uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

De Batterijenverordening geldt voor alle batterijen, waaronder alle afgedankte draagbare batterijen, batterijen voor elektrische voertuigen, industriële batterijen, startbatterijen, batterijen voor voertuigen en machines, en batterijen voor lichte vervoersmiddelen, zoals e-bikes, elektrische bromfietsen en e-scooters.

De Batterijenverordening bevat onder andere:

- Streefcijfers voor producenten om afgedankte draagbare batterijen in te zamelen (63% eind 2027 en 73% eind 2030).
- Een inzamelingsdoelstelling voor afgedankte batterijen voor lichte vervoermiddelen (51% eind 2028 en 61% eind 2031).
- Een streefcijfer voor de terugwinning van lithium uit afgedankte batterijen (50% eind 2027 en 80% eind 2031).
- Verplichte minimumgehalten gerecyclede inhoud voor industriële batterijen, autobatterijen en batterijen voor elektrische voertuigen (in eerste instantie: 16% voor kobalt, 85% voor lood, 6% voor lithium en 6% voor nikkel).
- Een recyclingrendement voor nikkelcadmiumbatterijen (80% eind 2025) en voor andere afgedankte batterijen (50% eind 2025).
- Een verplichting over vervangbaarheid. Draagbare batterijen die in apparaten zijn ingebouwd, moeten door de eindgebruiker kunnen worden verwijderd en vervangen (uiterlijk in 2027).
- Strengere beperkingen voor gevaarlijke stoffen, zoals kwik, cadmium en lood.
- Verplichte informatie over de koolstofvoetafdruk van batterijen.
- Een elektronisch ‘batterij-paspoort’ en een QR-code. De etiketteringsvereisten gelden uiterlijk in 2026 en de QR-code uiterlijk in 2027.

Nieuw: Global Circularity Protocol

De World Business Council for Sustainable Development (WBCSD) heeft op 11 november 2025 het *Global Circularity Protocol for Business v1.0* gepubliceerd. Met dit framework kunnen organisaties hun circulaire doelstellingen formuleren en hun circulaire prestaties meetbaar maken. Door de nauwe samenwerking met ISO sluit dit framework in belangrijke mate aan op ISO 59020.

Zie: [Global Circularity Protocol \(GCP\) for Business | WBCSD](#).

S1 Eigen personeel

ESG-blad S1, Eigen personeel

Inleiding

Het thema S1 gaat over eigen personeel. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van HRM, omdat deze afdeling direct invloed heeft op personeelsbeleid. Inkoop heeft dus geen leidende rol, maar is er wel bij betrokken, bijvoorbeeld bij de inhuur van personeel, de flexibele schil en seizoenarbeiders.

Binnen dit thema speelt inkoop vooral een rol bij vraagstukken over social return en de afstand tot de arbeidsmarkt. Daarom ligt de focus hier op de wet- en regelgeving die relevant is voor het inkopen van externe inhuur.

♥ Hoe inkoop waarde toevoegt

In sommige sectoren, zoals de zorg, ligt het inkopen van Personeel Niet In Loondienst (PNIL) – zoals uitzendkrachten, detachering en payroll – vaak wel bij inkoop. Hiervoor is een module bij de inkoopvoorwaarden beschikbaar [via Nevi](#).

HRM kan bijvoorbeeld werknemers aannemen met een afstand tot de arbeidsmarkt en zo social return toepassen. Daarnaast kan HRM zorgdragen voor een maatschappelijk verantwoorde inzet van personeel met tijdelijke contracten, zoals fruitplukkers en flexpoolleerkrachten bij ziekte van eigen leerkrachten. Onderwerpen zoals werkomstandigheden, opleiding en ontwikkeling, lonen, huisvesting, diversiteit en inclusie, gezondheid en veiligheid op het werk vallen onder S1. Ook hier kan inkoop een rol spelen, zowel als inkoper zelf of door leveranciers hierop te bevragen.

⚠ Wetten en richtlijnen

Een scala aan wettelijke EU-richtlijnen ('directives') vormt de basis voor S1. Bij het inhuren van personeel dienen HRM en inkoop deze richtlijnen zoveel mogelijk toe te passen. Het gaat bijvoorbeeld om de volgende onderwerpen.

Gelijke behandeling

- De Richtlijn gelijke behandeling in arbeid en beroep verbiedt discriminatie op basis van leeftijd, handicap, seksuele geaardheid en religie.
- De Richtlijn gendergelijkheid waarborgt gelijke kansen en behandeling voor mannen en vrouwen op de werkplek.
- De Zelfstandigenrichtlijn beschermt zelfstandige werknemers tegen discriminatie.

Arbidsomstandigheden

- De Kaderrichtlijn Arbeidsveiligheid en gezondheid stelt minimumvereisten voor veiligheid en gezondheid op het werk.
- De Arbeidstijdenrichtlijn bevat regels over werktijden, rusttijden en verlof.

Sociale en mensenrechtenkaders van de EU

- De Richtlijn werk-privébalans versterkt de rechten op ouderschapsverlof en zorgverlof.
- De Europese Pijler van Sociale Rechten (EPSR) biedt een principekader voor eerlijke arbeidsomstandigheden en sociale bescherming.

Klokkenluiders

- De Klokkenluidersrichtlijn beschermt werknemers die misstanden, fraude of overtredingen van EU-wetten melden.

⚙ Tips voor houvast

Voor sociaal verantwoorde inkoop van arbeid en verbetering van uitbestedings- en inleningbeleid in Nederland zijn handreikingen beschikbaar bij de Code Verantwoordelijk Marktgedrag.

Zie www.codeverantwoordelijkmarktgedrag.nl.

ESG-blad S2, Werknemers in de waardeketen

Inleiding

Het thema 'Werknemers in de waardeketen' gaat over de impact van organisaties op arbeidsvoorwaarden, gelijke behandeling en kansen, en andere arbeidsrechten, zoals kinderarbeid, gedwongen arbeid en adequate huisvesting van arbeiders in de keten

♥ Hoe inkoop waarde toevoegt

Inkoop kan een positieve bijdrage leveren aan betere arbeidsomstandigheden van arbeiders in de keten door dit contractueel vast te leggen en erop te controleren. Denk bijvoorbeeld aan:

- Goede werkomstandigheden: contractuele afspraken, werktijden, eerlijke beloning, sociale dialoog, vrijheid van vereniging en collectieve onderhandelingen, gezondheid en veiligheid, werk/privé-balans.
- Gelijke behandeling en kansen voor iedereen: gendergelijkheid en gelijke beloning voor vrouwen bij werk van gelijke waarde, geen discriminatie, inclusie en passend werk voor mensen met een beperking, maatregelen tegen geweld en seksuele intimidatie.
- Mensenrechten: fundamenteel recht op werk, geen gedwongen arbeid en het voorkomen van kinderarbeid.

Inkoop kan leveranciers ook bevragen op de volgende onderwerpen:

- Anti-dwangarbeidverordening. Deze Europese verordening (Forced Labor Regulation, FLR) is sinds 13 december 2024 van kracht. Deze wet verbiedt bedrijven om producten die met dwangarbeid (waaronder kinderarbeid) zijn gemaakt, in Europa te verkopen of te exporteren naar landen buiten Europa. De verordening geldt voor alle producten, bedrijven en sectoren, maar niet voor diensten. Een aantal bepalingen is vanaf 13 december 2024 al van toepassing, maar het grootste deel geldt vanaf 14 december 2027. Daardoor hebben bedrijven drie jaar de tijd om zich voor te bereiden. De verordening heeft een rechtstreekse werking en is verplicht.
- In het Verenigd Koninkrijk bestaat er al langer een dwangarbeidverordening: de Modern Slavery Act. Die geldt sinds 2015 in Engeland en Wales en deels in Schotland en Noord-Ierland. De Modern Slavery Act is van toepassing op bedrijven met een omzet van meer dan 36 miljoen pond.
- Social return on investment (SROI). Bij SROI verplichten leveranciers zich om zich in te zetten voor arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, en voor diversiteit en inclusie.

⚠ Wetten en richtlijnen

Kinderarbeid

Er is speciale aandacht nodig voor situaties waarin kinderarbeid kan voorkomen. Als kinderarbeid voorkomt in de eigen activiteiten van een organisatie of binnen de toeleveringsketen, dan behoort de organisatie er zoveel mogelijk voor te zorgen dat de kinderen van het werk worden ontheven en dat er passende alternatieven worden geboden (met name onderwijs).

Lichte werkzaamheden die het kind geen schade toebrengen, geen belemmering vormen om naar school te gaan of om andere activiteiten uit te voeren die nodig zijn voor de volledige ontwikkeling van een kind (zoals ontspanningsactiviteiten), worden niet als kinderarbeid beschouwd.

Mensenrechten

De principes voor mensenrechten en bedrijfsleven van de Verenigde Naties. In 2011 namen de Verenigde Naties de 'UN Guiding Principles on Business and Human Rights' (UNGPs) aan. Onderdeel hiervan is: 'responsibility to respect': de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven om mensenrechten te respecteren. Due diligence is een kernbegrip in de uitwerking hiervan.

Werknemersrechten

Voor werknemersrechten gelden de International Labour Organization (ILO) Conventions & Recommendations van de Verenigde Naties.

⚙ Tips voor houvast

Inkoop kan leveranciers vragen om hun prestaties inzichtelijk te maken met de volgende aanpakken:

- Werknemersrechten met betrekking tot gezondheid en veiligheid: de norm ISO 45001 en ISO 26000.
- Mensenrechten: ISO 26000.
- Kinderarbeidsscan: VNO-NCW en MKB-Nederland hebben een compacte scan ontwikkeld om een risico-inschatting te maken van de kans op kinderarbeid, waar dan ook in de keten. In die scan vind je ook ervaringsvideo's van andere ondernemers. Daarnaast kun je kosteloos deskundig advies en ondersteuning krijgen voor een onderzoek naar je keten. Meer informatie hierover vind je op: www.ondernemen.nl/tegen-kinderarbeid
- Kinderarbeid en dwangarbeid: Amfori Business Social Compliance Initiative (BSCI) heeft een onafhankelijke tool ontwikkeld dankzij een Europees initiatief van bedrijven.
- True price tool, waarbij ook de sociale kosten inzichtelijk worden gemaakt.

Heb je vragen over internationaal zaken doen, dan kun je ook terecht bij het MVO-steunpunt van de RVO:

rvo.nl/onderwerpen/mvo-steunpunt

Bedrijven die in hun toeleveringsketen negatieve sociale effecten willen aanpakken door de inkomens, lonen en arbeidsomstandigheden te verbeteren en kinderarbeid te bestrijden, kunnen subsidie aanvragen uit het Subsidieprogramma Verantwoord Ondernemen (SPVO).

•

S2 Werknemers
in de waardeketen

S3 Getroffen gemeenschappen

ESG-blad S3, Getroffen gemeenschappen

Inleiding

Het thema 'Getroffen gemeenschappen' gaat over de impact van activiteiten, producten of diensten van organisaties die direct verband houden met hun zakelijke relaties, op diverse mensenrechten.

♥ Hoe inkoop waarde toevoegt

Inkoop kan in samenwerking met leveranciers afspraken maken die getroffen gemeenschappen beïnvloeden:

- Kies voor een leverancier die de culturele, maatschappelijke en politieke rechten van (bijvoorbeeld traditionele of inheemse) gemeenschappen respecteert, door bijvoorbeeld vertegenwoordigers van gemeenschappen te raadplegen, door betrokken te zijn bij lokale verenigingen en door bij te dragen aan ontwikkelingsprogramma's.
- Ga in gesprek met je organisatie over het bevorderen van de opleiding van gemeenschappen op alle niveaus, met name de opleiding van kinderen, vrouwen en kwetsbare groepen, in gebieden waar in te kopen goederen geproduceerd worden.
- Het scheppen van werkgelegenheid en het ontwikkelen van vaardigheden:
 - Analyseer samen met leveranciers de effecten van investerings- en inkoopbesluiten op werkgelegenheid, capaciteitsopbouw en het verlichten van armoede.
 - Help vaardigheidsontwikkelingsprogramma's in de gemeenschap te ontwikkelen of te verbeteren, in samenwerking met leveranciers en anderen in de gemeenschap.
 - Overweeg de positieve effecten van MVI-besluiten op de werkgelegenheid voor lokale kleine en middelgrote organisaties.
 - Overweeg inkoop bij bijvoorbeeld inheemse leveranciers om werkgelegenheid voor kwetsbare bevolkingsgroepen te bevorderen.
- Ontwikkeling en toegang tot technologie. Lever indien mogelijk een bijdrage aan het ontwikkelen van innovatieve technologieën die kunnen helpen om maatschappelijke en milieuproblemen in lokale gemeenschappen op te lossen of die een groot positief effect kunnen hebben op het uitroeien van armoede en honger.
- Gezondheid. Ondersteun, waar mogelijk, langdurige en universele toegang tot essentiële gezondheidsvoorzieningen en tot schoon water en de juiste sanitaire voorzieningen, als middel om ziekte te voorkomen. Bijvoorbeeld door deel te nemen aan volksgezondheidscampagnes met leveranciers.
- Maatschappelijke investeringen. Lever waar mogelijk een bijdrage aan programma's van leveranciers die

kwetsbare of gediscrimineerde groepen en personen met een laag inkomen toegang geven tot voedsel en- andere essentiële goederen. Houd daarbij rekening met het belang van het bijdragen aan hun capaciteiten, middelen en kansen.

⚠ Wetten en richtlijnen

Inkoop dient, waar mogelijk, een bijdrage te leveren aan de volgende mensenrechten:

- Economische, sociale en culturele rechten van gemeenschappen. Bijvoorbeeld voldoende voedsel, adequate huisvesting, water en sanitair, en impacts wat betreft land en veiligheid.
- Burgerrechten en politieke rechten van gemeenschappen. Bijvoorbeeld vrijheid van meningsuiting, vrijheid van vergadering en impacts op verdedigers van mensenrechten.
- Bijzondere rechten van inheemse volken. Bijvoorbeeld vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde instemming, zelfbeschikking en culturele rechten.

Goed om te weten is, dat de Verenigde Naties in 2023 een nieuw mensenrecht heeft aangenomen: 'Ieder mens heeft recht op een gezonde leefomgeving.' Dit is belangrijk omdat lokale gemeenschappen negatieve impact kunnen ondervinden van activiteiten in de toeleveringsketens, zoals:

- Verontreiniging van water of verminderde toegang tot water door activiteiten van grotere bedrijven.
- Gezondheids- en milieuproblemen door intensieve ontginning van grondstoffen. Denk bijvoorbeeld aan transitie mineralen zoals lithium voor batterijen en kobalt voor telefoons.
- Slechte werk- en levensomstandigheden door lozing van giftig afval door bedrijven, die van invloed is op de kwaliteit van lucht, bodem en water.

⚙ Tips voor houvast

Inkoop kan leveranciers vragen om hun prestaties inzichtelijk te maken met de volgende aanpakken:

- ISO 26000 en ISO 20400.
- De OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en 'het herstel- en klachtenmechanisme' ('grievance mechanism'), indien een gemeenschap nadelig wordt getroffen en aanspraak maakt op genoegdoening.

Sector- en categoriespecifieke regelgeving

Voor zover bekend is er géén specifieke wet- en regelgeving voor sectoren. De mensenrechten zijn immers van toepassing op alle sectoren. Aan de farmaceutische sector wordt echter wel gevraagd om maatschappelijk verantwoord te handelen, in die gevallen dat er authentieke inheemse genezingsmiddelen worden 'gebruikt' voor farmaceutische behandelmethode. Een eerlijke vergoeding voor de inheemse bevolking is dan van belang.

ESG-blad S4, Consumenten en eindgebruikers

Inleiding

Het thema 'Consumenten en eindgebruikers' gaat over de effecten van de producten en diensten van organisaties op consumenten, bijvoorbeeld dat ze in staat zijn om met juiste informatie een duurzame keuze te maken of om het recht op reparatie.

♥ Hoe inkoop waarde toevoegt

Inkoop kan bijdragen aan transparantie richting consumenten zodat ze een goede keuze kunnen maken of zorgen voor zo min mogelijk afval na aankoop. Voorbeelden:

- Bevorderen van consumentenrechtenbeginselen bij leveranciers, zoals geïnformeerd zijn, veiligheid, genoegdoening, privacy, gelijkheid en universeel ontwerp.
- Samen met leveranciers zorgen voor duidelijke informatie over prijzen, eigenschappen, afbetalingstermijnen, voorwaarden, kosten, contractduur en annuleringsperiodes.
- Samen met leveranciers zorgen dat goederen of diensten de gezondheid en de veiligheid van consumenten beschermen.
- Stimuleren dat producten en verpakkingen zo worden ontworpen dat ze gemakkelijk kunnen worden gebruikt, hergebruikt, gerepareerd of gerecycled. Bied indien mogelijk diensten aan voor recycling en verwijdering, of doe hiervoor voorstellen.
- Consumenten voorzien van informatie over goederen en diensten, onder andere over het land van oorsprong, energiedoelmatigheid, ingrediënten en dierenwelzijn.
- Gebruiken van betrouwbare keurmerksystemen of andere verificatiesystemen om bijvoorbeeld milieuaspecten en energiedoelmatigheid bekend te maken.
- Voorzien in privacy en gegevensbescherming van consumenten door bijvoorbeeld beperkingen op te leggen aan informatieverzameling, -gebruik en -beveiliging.
- Toeleveringsketens stimuleren en aanmoedigen om lokale kansen te benutten voor het verwezenlijken van het recht op essentiële openbare voorzieningen, zoals elektriciteit, gas, water, afwatering, riolering en communicatie.
- Bijdragen aan voorlichting aan consumenten door samen met leveranciers informatie te geven over duurzame consumptie, gezondheid en veiligheid, en milieueffecten. Bijvoorbeeld via etikettering en gebruikershandboeken.

S4 Consumenten & eindgebruikers

⚠ Wetten en richtlijnen

Bedrijven dienen zich te houden aan deze richtlijnen:

- Europese richtlijnen (2022) voor het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken.
- De Europese richtlijn (2023) ter bevordering van de reparatie van door consumenten gekochte goederen (zie kader).
- De Europese richtlijn betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt (2005), samen met de richtsnoeren met betrekking tot de uitlegging en toepassing daarvan (2021).
- Richtlijn groene claims (Green Claims Directive; zie kader), aangenomen maart 2024. Deze richtlijn is bedoeld om consumenten te beschermen tegen onjuiste milieueclaims.

De richtlijnen die bij de eerste twee bullets zijn genoemd, zijn mede gebaseerd op de United Nations Guidelines for Consumer Protection (2015).

EU-Hof verduidelijkt het begrip 'producent' in de EU-richtlijn Productaansprakelijkheid

Op 27 december 2024 heeft het EU-Hof bepaald dat een leverancier als producent kan worden aangemerkt als zijn naam of onderscheidingsteken gelijk is aan het merk dat door de fabrikant op het product is aangebracht. Ter bescherming van de consument kunnen zowel de leverancier als de feitelijke producent van een gebrekkig product hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld. Dit geldt ook als de leverancier niet zelf zijn naam, merk of ander onderscheidend kenmerk op dat product heeft aangebracht.

Product Paspoort

Deze nieuwe wet om producten in de Europese Unie duurzamer te maken, is nog in de maak. Het gaat om een digitaal document waar nauwkeurige en actuele informatie moet worden ingevoerd om de transparantie te vergroten en consumenten in staat te stellen om weloverwogen aankoopkeuzes te maken. De levensduur van een product mag niet worden beperkt door ontwerpkenmerken. Software updates, verbruiksartikelen (bijvoorbeeld inktpatronen, gloeilampen en koffiepads), reserveonderdelen en accessoires moeten beschikbaar zijn voor een passende periode.

⚙ Tips voor houvast

Inkoop kan leveranciers vragen om hun prestaties inzichtelijk te maken met de volgende aanpakken (zie ook E2):

- Keurmerkenwijzer van Milieu Centraal. Deze keurmerkenwijzer geeft informatie over zo'n driehonderd keurmerken, waarbij een groot aantal iets zegt over milieu en/of mens en werk.
- EPD (Environmental Product Declaration). Dat is een gestandaardiseerd document dat informeert over de mogelijke impact van een product op het milieu en de menselijke gezondheid.

- ISO 14040 (LCA-principes en -raamwerk) en ISO 14044 (LCA-eisen).
- ISO 14025 (milieulabels en -verklaringen; type III milieuverklaringen).

Sector- en categoriespecifieke regelgeving

Er zijn veel (al dan niet onafhankelijk gecertificeerde) keurmerken voor milieu en/of sociale onderwerpen, afkomstig uit diverse sectoren, waarmee leveranciers inkoop van bewijslast kunnen voorzien voor hun producten en diensten. Desondanks is er bij inkoop behoefte aan meer zekerheid.

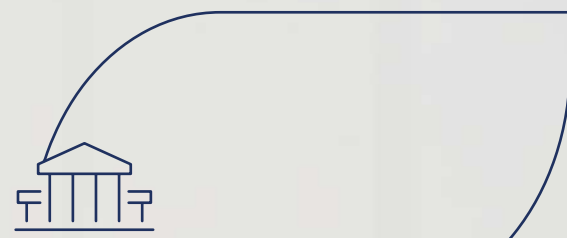
Richtlijn ter bevordering van de reparatie van door consumenten gekochte goederen

De Europese richtlijn ter bevordering van het recht op reparatie bevat instrumenten en stimulansen om reparatie aantrekkelijker te maken voor consumenten:

- De *verordening ecologisch ontwerp* stelt kaders voor productreparatie in de productiefase, zoals ontwerpvereisten en beschikbaarheid van reserveonderdelen.
- De *richtlijn consument en groene transitie* verplicht betere informatie bij het verkooppunt over duurzaamheid en repareerbaarheid, zodat consumenten duurzamer kunnen kiezen.
- Volgens de *dataverordening* krijgen gebruikers van verbonden producten toegang tot hun gebruiksdata en mogen ze deze delen met derden, wat onafhankelijke reparateurs helpt.
- De *richtlijn verkoop goederen* geeft consumenten recht op kosteloze reparatie of vervanging bij defecten binnen de wettelijke aansprakelijkheidstermijn van minimaal twee jaar, mits haalbaar en redelijk geprijsd.

Richtlijn groene claims

Deze richtlijn beschermt consumenten en helpt hen bij de groene transitie. Ze vormt een aanvulling op de richtlijn oneerlijke handelspraktijken en introduceert specifieke regels voor milieueclaims. Het doel is om milieueclaims te reguleren met geharmoniseerde berekeningsmethoden die de volledige waardeketen omvatten. Consumenten willen beter geïnformeerd worden over milieueffecten. In 2020 bleek uit onderzoek dat 53,3% van de milieueclaims vaag of misleidend was en 40% ongefundeerd.

G1 Zakelijk gedrag

ESG-blad G1, Zakelijk gedrag

Inleiding

Het thema 'Zakelijk gedrag' omvat meerdere subthema's die te maken hebben met de code of conduct; denk aan corruptie, invloed van lobby, bedrijfscultuur en relatiebeheer.

Overzicht subthema's

- G1-1, Beleid ten aanzien van zakelijk gedrag en bedrijfscultuur
- G1-2, Beheer van relaties met leveranciers
- G1-3, Preventie en opsporing van corruptie of omkoping
- G1-4, Incidenten van corruptie of omkoping
- G1-5, Politieke invloed en lobbyactiviteiten
- G1-6, Betalingspraktijken

♥ Hoe inkoop waarde toevoegt

Inkoop kan een belangrijke bijdrage leveren aan de subthema's op de manieren die we hieronder beschrijven, én door materiële ESG-thema's op te nemen in de leveranciers-gedragscode en de contracten met leveranciers. Het belang van de sociale ESG-thema's wordt door ESRS weergegeven als: 'Do no significant harm.'

⚠ Wetten en richtlijnen

G1-1, Beleid ten aanzien van zakelijk gedrag en bedrijfscultuur

Dit is een rapportage-eis aan de onderneming waarvoor inkoop belangrijke input moet leveren:

- Inkoop kan inzicht geven in het inkoopbeleid voor het identificeren, inschatten, beheersen en/of bieden van herstel voor materiële impacts.
- Inkoop kan aangeven hoe inkoop en contractmanagement omgaan met incidenten op het gebied van onrechtmatig gedrag of gedrag dat strijdig is met de leveranciers-gedragscode.

G1-2, Beheer van relaties met leveranciers

Ook dit is een rapportage-eis aan de onderneming waarvoor inkoop belangrijke input moet leveren. Deze rapportage-eis heeft tot doel inzicht te geven in de beheersing van het inkoopproces van de onderneming, met inbegrip van een eerlijke omgang met leveranciers inzake:

- De benadering door de onderneming van de relaties met haar leveranciers, rekening houdend met risico's van de onderneming wat betreft haar toeleveringsketen en van impacts op duurzaamheidsthema's.
- De vraag of en hoe de onderneming sociale en milieucriteria meeweegt bij de selectie van haar leveranciers.

G1-3, Preventie en opsporing van corruptie of omkoping en G1-4, Incidenten van corruptie of omkoping

Ook dit zijn rapportage-eisen aan de onderneming waarvoor inkoop belangrijke input kan leveren. De G1-3

rapportage-eis heeft tot doel transparantie te verschaffen over de belangrijkste procedures van de onderneming wat betreft het voorkomen, opsporen van en omgaan met beschuldigingen van corruptie en omkoping. De G1-4 rapportage-eis betreft het verschaffen van transparantie over de incidenten van corruptie of omkoping tijdens de rapportageperiode en de uitkomsten daarvan.

Inkoop kan hiervoor dit soort input geven:

- Beschrijving van selectieprocedures om beschuldigingen of incidenten van corruptie of omkoping met of door leveranciers te voorkomen, op te sporen en daarop te acteren.
- Transparantie over de informatie die aan leveranciers wordt verschaft.
- Melding van bevestigde incidenten van corruptie of omkoping bij contracten met leveranciers die werden stopgezet of niet verlengd.

G1-5, Politieke invloed en lobbyactiviteiten

Deze rapportage-eis heeft tot doel transparantie te verschaffen over de activiteiten en toezeggingen van de onderneming wat betreft haar uitoefening van politieke invloed via politieke bijdragen, zoals soort en doel van lobbyactiviteiten.

Omdat deze eis ook lobbyactiviteiten omvat met betrekking tot de materiële impacts van de onderneming, zou het kunnen voorkomen dat inkoop hier een rol speelt. Zo ja, dan dient dit te worden gerapporteerd.

G1-6, Betalingspraktijken

Deze rapportage-eis heeft tot doel inzicht te bieden in de contractuele betalingstermijnen (zie kader) van de onderneming en in haar prestaties op het gebied van betalingen. Het gaat er daarbij met name om wat daarvan de impact is op het mkb. Meer specifiek gaat het om de impact van te late betalingen aan het mkb.

Inkoop kan bijdragen aan correct betalingsgedrag naar leveranciers en dit vastleggen in contracten, met extra aandacht voor tijdige betalingen aan het mkb.

Betalingstermijnen

De Nederlandse wet beschermt middelgrote en kleine bedrijven door maximale betalingstermijnen vast te leggen. Zonder contractuele afspraken moet een factuur binnen dertig dagen worden betaald. Kortere betalingstermijnen zijn toegestaan, maar langere termijnen hebben wettelijke grenzen. Grote ondernemingen mogen met het mkb en zelfstandige ondernemers geen betalingstermijnen van meer dan zestig dagen afspreken. Overheidsinstanties moeten meestal binnen dertig dagen betalen. Als grote bedrijven toch een betalingstermijn van meer dan zestig dagen bedingen, is die afspraak nietig en geldt automatisch de termijn van dertig dagen. Bij overschrijding van de maximale termijn is de betaler wettelijke handelsrente verschuldigd.

Bijlage 1: ESPR Werkplan 2025-2030

Bijlage bij ESG-blad E5, Materiaalgebruik en circulaire economie.

ESPR staat voor *Ecodesign for Sustainable Products Regulation* (Verordening totstandbrenging kader voor eisen inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten).

ESPR is aangenomen 13 juni 2024 en het Werkplan 2025-2030 op 16 april 2025. Dit werkplan geeft de prioriteiten weer voor verschillende productcategorieën bij de invoering van de ESPR en heeft ook gevolgen voor bedrijven op het gebied van het Digitale Productpaspoort. In 2028 zal een tussentijdse evaluatie plaatsvinden.

Het ESPR Werkplan 2025-2030 ziet er als volgt uit:

Product/ maatregel	Prio	Advies van belang- hebbenden	Marktomvang (EU)	Verbeteringspotentieel	Jaar
Eindproducten					
Textiel/ kleding	1e	Sterke onder- steuning	78 miljard euro (van de 142 miljard euro van alle textiel en schoeisel in marktomvang, 2019)	Sterk potentieel om de levensduur van producten te verlengen, de materiaalefficiëntie te verbeteren en de effecten op het water, de afvalproductie, de klimaatverandering en het energieverbruik te verminderen. De informatievereisten in het kader van de verordening duurzame producten zullen in synergie werken met de verordening inzake de etikettering van textielproducten, die momenteel wordt herzien.	2027
Meubilair	2e	Onder- steuning	140 miljard EUR (2021)	Sterk potentieel om aspecten van het gebruik van hulpbronnen te verbeteren, waarbij de productie en de levering van materialen vaak de belangrijkste bijdrage leveren aan de verschillende categorieën van milieueffecten (bijvoorbeeld klimaatverandering, verzuring, eutrofiëring) en de afvalproductie. Positieve effecten op andere categorieën, zoals de lucht- en bodemkwaliteit, en de biodiversiteit.	2028
Banden	3e	Sterke onder- steuning	45 miljard EUR (2021)	Hoewel reeds geregeld door andere EU-wetgeving (met inbegrip van Verordening (EU) 2020/740 inzake de etikettering van banden), is er potentieel om de recycleerbaarheid en het gehalte aan gerecycled materiaal te verbeteren en de risico's in verband met het afvalbeheer van afgedankte banden te beperken.	2027
Matrassen	4e	Sterke onder- steuning	10 miljard EUR (2022)	Sterk potentieel om afvalproductie, levensduurverlenging en materiaalefficiëntie te verbeteren.	2029
Tussenproducten					
IJzer en staal	1e	Sterke onder- steuning	152 miljard EUR (2023)	Sterk potentieel om de effecten op de klimaatverandering, het energieverbruik, het water en de lucht te verbeteren en de veerkracht, strategische autonomie en technologische innovatie van de EU te vergroten. De maatregelen in het kader van de verordening duurzame producten zullen een aanvulling vormen op het in de Clean Industrial Deal aangekondigde keurmerk voor groen staal en op de bestaande milieu- en klimaatmaatregelen voor staalproducten en -productie, zoals het ETS en het CBAM.	2026
Aluminium	4e	Onder- steuning	40 miljard EUR (2019)	Potentieel om de effecten op de klimaatverandering, het energieverbruik, de lucht, het water, de biodiversiteit, de bodemverontreiniging en grondstoffen te verbeteren. Het gebruik van secundaire materialen tijdens de productie kan de uitstoot van broeikasgassen tot elf keer verminderen. Aluminium is een van de metalen met het hoogste potentieel voor recycleerbaarheid en voor het vergroten van de veerkracht van de EU inzake toelevering. Maatregelen in het kader van de verordening duurzame producten zullen naar verwachting een aanvulling vormen op bestaande milieu- en klimaatmaatregelen voor aluminiumproducten en -productie, zoals het ETS en het CBAM.	2027

Product/ maatregel	Prio	Advies van belang- hebbenden	Marktomvang (EU)	Verbeteringspotentieel	Jaar
Horizontale vereisten					
Repareer- baarheid (in- clusief score- systeem)	n.v.t.	Sterke onder- steuning	n.v.t.	Sterk potentieel voor verbetering; afhankelijk van het toepassingsgebied van de maatregelen en de reikwijdte van het gebruik van hulpbronnen kunnen ook meer circulariteit voor (kritieke) grondstoffen, klimaatverandering en gerichte eisen inzake duurzaamheid (betrouwbaarheid) worden opgenomen. Het toepassingsgebied, dat tijdens de voorbereidende studie moet worden verfijnd, zou producten zoals consumentenelektronica en kleine huishoudelijke apparaten kunnen omvatten.	2027
Gehalte aan gerecycled materiaal en recycleer- baarheid van elektrische en elektroni- sche appara- tuur	n.v.t.	Onder- steuning	n.v.t.	Sterk potentieel voor verbetering, afhankelijk van het exacte toepassingsgebied van de maatregelen en de reikwijdte van het gebruik van hulpbronnen, verhoogde circulariteit voor (kritieke) grondstoffen, klimaatverandering en afvalpreventie.	2029

In het ESPR-werkplan 2025-2030 zijn ook verschillende ICT-producten en energiegerelateerde producten opgenomen. Het gaat om deze zestien producten:

Energiegerelateerde producten	Nieuw product	Vereisten inzake ecologisch ontwerp	Energielabel	Indicatief tijdschema
Lagetemperatuurstralers	Ja	Nee	Ja	Goedkeuring: 2026
Beeldschermen	Nee	Ja	Ja	Goedkeuring: 2027
Opladers voor elektrische voertuigen	Ja	Te specificeren	Te specificeren	Goedkeuring: 2028
Afwasmachines voor huishoudelijk gebruik	Nee	Ja	Ja	Goedkeuring: 2026
Wasmachines en was-droogcombinaties voor huishoudelijk gebruik	Nee	Ja	Ja	Goedkeuring: 2026
Professionele wasautomaten	Ja	Ja	Te specificeren	Goedkeuring: 2026
Professionele afwasmachines	Ja	Ja	Te specificeren	Goedkeuring: 2026
Elektromotoren en snelheidsvariatoren	Nee	Ja	Nee	Goedkeuring: 2028
Koelapparaten (waaronder koelkasten en diepvriezers voor huishoudelijk gebruik)	Nee	Ja	Ja	Goedkeuring: 2028
Koelapparaten met een verkoopfunctie	Nee	Ja	Ja	Goedkeuring: 2028
Lichtbronnen en (alleen voor ecologisch ontwerp) afzonderlijke schakeltoestellen	Nee	Ja	Ja	Goedkeuring: 2029
Lasuitrusting	Nee	Ja	Nee	Goedkeuring: eind 2030
Mobiele telefoons en tablets	Nee	Ja	Ja	Goedkeuring: eind 2030
Toestellen voor lokale ruimteverwarming	Nee	Ja	Ja	Energielabel Goedkeuring: 2026 Vereisten inzake ecologisch ontwerp Goedkeuring: medio 2030
Droogtrommels	Nee	Ja	Ja	Goedkeuring: eind 2030
Verbruik in slaap- en uitstand	Nee	Ja	Nee	Goedkeuring: eind 2030

Bijlage 2: afkortingenlijst op alfabetische volgorde

Afkorting	Betekenis	Te vinden bij:
ASC	Aquaculture Stewardship Council <i>Internationale organisatie die keurmerken ontwikkelt voor verantwoorde en duurzame aquacultuur (vis- en schaal- en schelpdierkweek).</i>	ESG-blad E4
ASTM	American Society for Testing and Materials <i>Internationale organisatie die technische normen en testmethoden ontwikkelt voor producten, materialen en diensten.</i>	ESG-blad E4
Bal	Besluit activiteiten leefomgeving <i>Nederlandse wetgeving met regels voor milieubelastende activiteiten van bedrijven.</i>	ESG-blad E2
BBOP	Business and Biodiversity Offsets Programme <i>Internationaal programma dat bedrijven helpt bij het compenseren van negatieve effecten op biodiversiteit.</i>	ESG-blad E4
BBT-GMPN	Beste Beschikbare Technieken – Gemiddeld Milieuprestatie Prestatieniveau Norm <i>Normenkader voor milieuprestaties op basis van de beste beschikbare technieken, gebruikt als benchmark voor emissies en andere milieueffecten.</i>	ESG-blad E2
BREEAM	Building Research Establishment Environmental Assessment Method <i>Internationaal duurzaamheidskeurmerk voor gebouwen en gebiedsontwikkeling.</i>	ESG-blad E5
BSCI	Amfori Business Social Compliance Initiative <i>Programma voor het verbeteren van arbeidsomstandigheden in internationale productieketens.</i>	ESG-blad S2
CB	Circulair bouwen <i>Bouwmethode gericht op hergebruik van materialen en minimale milieubelasting.</i>	ESG-blad E5
CBAM	Carbon Border Adjustment Mechanism <i>EU-mechanisme voor CO₂-heffing aan de grens op CO₂-intensieve producten van buiten de EU.</i>	Afbeelding 2 (Introductie) en ESG-blad E1
CBD	Convention on Biological Diversity <i>Internationaal verdrag ter bescherming van biodiversiteit.</i>	ESG-blad E4
CDP	Carbon Disclosure Project <i>Internationale organisatie die bedrijven en overheden beoordeelt op klimaat- en milieuprestaties.</i>	ESG-blad E1
CEA	Circular Economy Act <i>Aankomende Europese wetgeving ter bevordering van de circulaire economie.</i>	Introductie en ESG-blad E5
CEN	Comité Européen de Normalisation <i>Nederlands: Europees Comité voor Normalisatie. Europese organisatie voor het ontwikkelen van normen en standaarden.</i>	ESG-blad E1
CENELEC	Comité Européen de Normalisation Électrotechnique <i>Nederlands: Europees Comité voor Elektrotechnische Normalisatie. Europese normalisatie-instelling voor elektrotechniek.</i>	ESG-blad E5
CSDDD	Corporate Sustainability Due Diligence Directive <i>Europese due diligence-wetgeving voor mensenrechten en milieu in de keten.</i>	Introductie
CSPO	Certified Sustainable Palm Oil <i>Certificering voor duurzaam geproduceerde palmolie.</i>	ESG-blad E4
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive <i>Europese richtlijn voor verplichte duurzaamheidsrapportage door bedrijven.</i>	Introductie
DPP	Digitaal Product Paspoort <i>EU-instrument met productinformatie over herkomst, samenstelling en duurzaamheid.</i>	Introductie en ESG-blad E5
ELFR	Energy Labelling Framework Regulation <i>EU-verordening voor energie-etikettering van producten.</i>	ESG-blad E5

Afkorting	Betekenis	Te vinden bij:
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme <i>Europees milieumanagementsysteem voor organisaties.</i>	ESG-blad E4
ENCORE	Exploring Natural Capital Opportunities, Risks and Exposure <i>Tool voor het analyseren van afhankelijkheden van en risico's voor natuurlijk kapitaal.</i>	ESG-blad E4
EPD	Environmental Product Declaration <i>Gestandaardiseerde milieuverklaring over de milieuprestatie van een product.</i>	Afbeelding 2 (Introductie), ESG-blad E2 en ESG-blad E4
E-PRTR	European Pollutant Release and Transfer Register <i>Europees register met gegevens over uitstoot en afvalstromen van bedrijven.</i>	ESG-blad E2
EPSR	Europese Pijler van Sociale Rechten <i>EU-kader voor sociale rechten en arbeidsvoorwaarden.</i>	ESG-blad S1
ESG	Environmental, Social and Governance <i>Raamwerk voor duurzaamheidsthema's op het gebied van milieu, sociaal en bestuur.</i>	Introductie
ESPR	Ecodesign for Sustainable Products Regulation <i>EU-verordening voor duurzaam ontwerp van producten.</i>	ESG-blad E5
ESRS	European Sustainability Reporting Standards <i>Europese standaarden voor duurzaamheidsrapportage onder de CSRD.</i>	Introductie en ESG-blad G1
ETS	Emissions Trading System <i>Europees systeem voor handel in CO₂-emissierechten.</i>	Bijlage 1
EU	Europese Unie	
EUBR	Europese Batterijverordening <i>EU-wetgeving voor duurzaamheid en circulariteit van batterijen.</i>	ESG-blad E5
EUDR	European Union Deforestation Regulation <i>EU-verordening tegen ontbossing in internationale handelsketens.</i>	Introductie en ESG-blad E4
FLR	Forced Labor Regulation <i>EU-verordening tegen producten die met dwangarbeid zijn gemaakt.</i>	ESG-blad S2
FPIC	Free, prior and informed consent <i>Recht van inheemse volkeren op voorafgaande en geïnformeerde toestemming.</i>	Kader OESO Introductie
FSC	Forest Stewardship Council <i>Internationaal keurmerk voor duurzaam bosbeheer.</i>	ESG-blad E4
GCP	Global Circularity Protocol <i>Internationaal framework voor het meten en sturen op circulariteit.</i>	ESG-blad E5
GRI	Global Reporting Initiative <i>Internationale standaard voor duurzaamheidsrapportage.</i>	ESG-blad E3
ILO	International Labour Organization <i>VN-organisatie voor arbeidsrechten en arbeidsnormen.</i>	ESG-blad S2
IMVO	Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen <i>Beleid en praktijk voor verantwoord ondernemen in internationale ketens.</i>	Introductie
IPBES	Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services <i>Wetenschappelijk VN-platform voor biodiversiteit en ecosysteemdiensten.</i>	ESG-blad E4
IPLO	Informatiepunt Leefomgeving <i>Nederlands kennisplatform voor milieuwetgeving.</i>	ESG-blad E2
ISO	International Organization for Standardization <i>Internationale organisatie voor normen en standaarden.</i>	Waardecreatie

Afkorting	Betekenis	Te vinden bij:
IUCN	International Union for Conservation of Nature <i>Internationale natuurorganisatie en kennisnetwerk.</i>	ESG-blad E4
KPI	Key Performance Indicator <i>Kritieke prestatie-indicator die wordt gebruikt om voortgang ten opzichte van doelstellingen te meten.</i>	ESG-blad E3
KRA	Kaderrichtlijn afvalstoffen <i>EU-richtlijn voor afvalbeheer.</i>	ESG-blad E5
LCA	Life cycle assessment <i>Analyse van milieueffecten over de hele levenscyclus van een product.</i>	ESG-blad E2
MIM	Maatschappelijk Imago Monitor <i>Onderzoek naar maatschappelijk imago van organisaties.</i>	Waardecreatie
MKB	Midden- en kleinbedrijf	Introductie
MKI	Milieukostenindicator <i>Objectief meetinstrument dat wordt gebruikt in grond, weg en waterbouw.</i>	ESG-blad E5
MSC	Marine Stewardship Council <i>Internationaal keurmerk voor duurzame visserij.</i>	ESG-blad E4
MVI	Maatschappelijk Verantwoord Inkopen	Waardecreatie
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	Waardecreatie
NGO	Niet-Gouvernementele Organisatie	ESG-blad E1
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development <i>Engelse naam van de OESO. Internationale organisatie die onder meer de OESO-richtlijnen voor verantwoord ondernemen ontwikkelt.</i>	Introductie en ESG-blad E4
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling <i>Nederlandse naam van de OECD. Internationale organisatie die onder meer de OESO-richtlijnen voor verantwoord ondernemen ontwikkelt.</i>	Introductie
OSPAR	Internationaal samenwerkingsverband op basis van het OSPAR-verdrag voor de bescherming van het mariene milieu in het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan.	ESG-blad E2
PCR	Productcategorieregels <i>Regels die vastleggen hoe Environmental Product Declarations (EPD's) per productcategorie moeten worden opgesteld.</i>	ESG-blad E2
PNIL	Personeel Niet In Loondienst	ESG-blad S1
POP	Verordening Persistente Organische Verontreinigende Stoffen <i>EU-verordening voor het beperken en verbieden van schadelijke chemische stoffen die zich ophopen in het milieu en in levende organismen.</i>	ESG-blad E2
PPWR	Packaging and Packaging Waste Regulation <i>EU-verordening voor verpakkingen en verpakkingsafval.</i>	ESG-blad E5
REACH	Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restrictie van Chemische stoffen <i>Europese verordening voor chemische stoffen.</i>	ESG-blad E2
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu	ESG-blad E2
RMIS	Raw Materials Information System <i>EU-informatiesysteem over kritieke grondstoffen.</i>	ESG-blad E5
RSPO	Roundtable on Sustainable Palm Oil <i>Internationaal samenwerkingsverband voor duurzame palmolie.</i>	ESG-blad E4
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	ESG-blad S2
SBT	Science Based Target <i>Wetenschappelijk onderbouwde klimaatdoelstelling.</i>	ESG-blad E1

Afkorting	Betekenis	Te vinden bij:
SBTi	Science Based Target initiative <i>Internationaal initiatief dat klimaatdoelen van bedrijven valideert.</i>	ESG-blad E1
SBTN	Science Based Targets Network <i>Netwerk voor wetenschappelijk onderbouwde natuurdoelen.</i>	ESG-blad E4
SDE+	Stimulering Duurzame Energieproductie <i>Subsidieprogramma van de Nederlandse overheid voor het stimuleren van duurzame energie en emissiereductie.</i>	Introductie
SDG	Sustainable Development Goals <i>VN-doelstellingen voor duurzame ontwikkeling.</i>	Introductie
SESP	Social and Environmental Screening Procedure <i>Procedure voor toetsing op sociale en milieueffecten.</i>	ESG-blad E4
SKAO	Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen <i>Beheerder van de CO₂-Prestatieladder.</i>	ESG-blad E1
SPVO	Subsidieprogramma Verantwoord Ondernemen <i>Subsidieprogramma van de Nederlandse overheid voor het stimuleren van duurzame energie en emissiereductie.</i>	ESG-blad S2
SROI	Social return on investment <i>Instrument om maatschappelijke waarde te meten.</i>	ESG-blad S2
UN SEEA EA	UN System of Environmental Economic Accounting Ecosystem Accounting <i>VN-systeem voor ecosysteembehouding.</i>	ESG-blad E4
UNDP	United Nations Development Programme <i>Ontwikkelingsorganisatie van de Verenigde Naties.</i>	ESG-blad E4
UNGP	UN Guiding Principles on Business and Human Rights <i>Richtlijnen van de Verenigde Naties voor de verantwoordelijkheid van bedrijven op het gebied van mensenrechten.</i>	ESG-blad S2
UPV textiel	Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid voor textiel <i>Regeling waarbij producenten en importeurs verantwoordelijk zijn voor de inzameling, verwerking en recycling van textielproducten.</i>	ESG-blad E5
VNO-NCW	Verbond van Nederlandse Ondernemingen (VNO) en het Nederlands Christelijk Werkgeversverbond (NCW)	ESG-blad S2
VSME	Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs <i>Vrijwillige duurzaamheidsrapportagestandaard voor het mkb.</i>	Introductie
WBCSD	World Business Council for Sustainable Development <i>Internationaal netwerk van bedrijven voor duurzame ontwikkeling.</i>	ESG-blad E5
Wm	Wet milieubeheer <i>Nederlandse kaderwet voor milieubescherming en milieuregels voor bedrijven en activiteiten.</i>	ESG-blad E2
WRI	World Resource Institute <i>Internationaal onderzoeksinstituut voor duurzaamheid en klimaat.</i>	ESG-blad E1
WWF	World Wide Fund for Nature <i>Wereldnatuurfonds. Internationale natuurbeschermingsorganisatie die zich inzet voor bescherming van natuur en milieu.</i>	ESG-blad E1
ZZS	Zeer Zorgwekkende Stoffen <i>Categorie gevaarlijke stoffen die kankerverwekkend, mutageen of giftig voor de voortplanting kunnen zijn.</i>	Introductie en ESG-blad E2

